

MEIE AEG

Mõjuvaim arstim maailmale.

Mida maailm tema piiüetes mõimu ja au järele vajab, on rohkem Kristuse meelsust. Pühakiri märkis meie aega peaaegu 2000 aasta eest sõnadega: „Aga see olgu sulle teada, et wiimil päewil hirmsad ajad peawad olema. Sest siis on inimesi, kes iseenestest palju lugu peawad, kes rahaahned, hooplikud, suurelised, teotajad, wanemate sõna põlgajad jne., kellel on jumalakartuse nägu, aga jelle wäe salgawad nemad ära. Ja neist lahku.“ 2. Tim. 3, 1—5.

Sarnase maailma poole pöörab Paulus, kui ta kirjutab Wilip. 2, 5: „**Seejuguue meel** olgu teie sees, mis Kristus Jeesuse sees ka oli.“ Erilijelt tahame waadelda sõna „meel“. **See pole**, igaiüks olgu riietatud, nagu Jeesus Kristus ka oli. Seda wälimust oleks kerge järele aimata. Kuid see kiri Wilippuse rahwale haarab sügawamalt inimese elusse. See läheb tagasi juurteni, põhjusteni, kõige seesmise ja nägematuni. See lööb puruks kestad ja ilmutab tuma; tema wiskab minema kirjatahed, kuna need jääwad ainult kirjatahtedeks, ja paneb rõhu waimule. Mitte wälimust ei pea ajendama meelsust, waid meelsus peab mõjutama ja walitsema wälimust.

Mis oli siis Jeesuse Kristuse meelsus? Mis oli kõigi tema tegemise põhjuseks? Mis ajas teda inimestele hea tegemisele ja lõpuks nende eest ristil suremisele? See oli armastus. Sellest armastusest kirjutab Paulus 1. Kor. 13 ülemaailma tuntud sõnu: „Kui ma inimeste ja inglite keeltega räägiksin, aga mul ei oleks armastust, siis oleksin mina wäsi, mis kumiseb, ja kelluke, mis heliseb. Ja kui ma mõiksin prohwetit wiisil rääkida, ja teeksin kõik salajad asjad ja kõik tundmise, ja kui mul oleks kõik usk, nõnda et ma mõiksin mägesid asemelt ära tõsta, aga mul poleks armastust, siis ei oleks minuist ühtegi. Ja kui ma kõik oma wara ära jagaksin, ja kui ma oma ihu annaksin ära põletada, ja mul ei oleks armastust, siis ei oleks minul sest ühtegi kasu. Armastus on pitkameeleline, ja näitab oma heldust üles, armastus ei ole kade, armastus ei tee wallatust, tema ei suurustele. Armastus ei wäsi iial ära. Aga olgu prohwetit kuulutamised, need lõpewad ära, olgu keeled, need jääwad maha, olgu tundmine, see lõpeb ära.“ 1. Kor. 13, 1—4. 8.

Oled sa juba kord, armas lugeja, lugenud seda teksti teatawal määral tagurpidi, siis ehmatad ja, kui palju näilijelt kõrgeid ja kalleid asju on võimalik teostada armastusega. Sest Paulus wäljendab ju selgelt, et oleks võimalik kõneleda ingliskeelsetel, prohwetit wiisil rääkida, rikas olla teadmijest ja usust ja isegi walmis olla märtrisurma kannatamiseks ilma et armastus oleks see tõukejõud. Kuna inimese film näeb ainult seda, mis on filma ees, waatab Jumal sügawamale, kuni sügawamasse südamepõhja, et leida, kas armastus on kõige juhtunu ajajõud. See armastus on siis Jumala sarnane ka selles, et ta on pitkameeleline ja ei wäsi iial ära.

Sutlustatakse kellegi wägaast kooliõpetajast, kelle naine oli wäga riiakas. Niipea kui ta pingutawa teenistuse järele tuli koju, kuulis ta halbu sõnu, ja kuigi temal oli jõudu omalt poolt mitte samaga wastamiseks, siis oli tema süda siiski tühi peale iga riidu ja mõnikord tundis ta hirmuga, et ta peale sarnaseid filmapilke peaaegu hakkas wihkama oma naist. Siis luges ta kord jällegi Korintuse kirjast, et **armastus** (nimelt Kristuse meelsus) on pitkameeleline, näitab heldust üles ja ei wäsi iial ära. Tema palus siis Jumalalt armastuse rohkust, et tema süda oleks kaitstud tühjaksjäämise eest ja ei oleks seega lahti wihale. Ja kui järgmise tüli järele tema naine leidis teda täiesti muutumuna, leides tema juures harilikult esiletulewa osawõtmatuse ja külmuse asemel ikka weel rõõmsa pilgu ja sõbralikud sõnad, siis imestas ta nii wäga, et ta ütles: „Mees, mis on sinuga? Sa oled ju hoopis teisiti kui muidu.“ Ja mees ütles: „Müüd on mul küllus armastusest“.

Kui meie tahame tuua esile Jeesuse Kristuse meelsust, siis peame waatama selle järele, et meil oleks sarnane küllus armastusest, armastusest, mis ei suurustele, ei näita ennast kurjasti, ei otfi oma kasu, ei saa wihaseks ja ei mõtle kurja peale, mis kallib kõik, usub, loodab ja kannatab kõik. See on mõim, millist vajab meie armastuswaene, õnnetu ja meeleheitel olew maailm. Oled sa tuttan sarnase armastuse allikaga?

G. Kotz'i ainetel.

Saanepildi juure: Genfi rahutaat taob mõõtu abradets.

Meie Aeg

3. aastakäit.

Vidage aega kalliks!

Nr. 5.

Genfi alafid.

Arthur S. Maxwell.

Kilks, fõlks! Kilks, fõlks! Tuhat haamrit tuhandel alafil! Kilks, fõlks! Võib märgata mõõkade, piikide, piisstitikkude, kahurite — kõigi sõjapidamisabinõude — päralejõudmist woorides, faubarongides ja laewalaadungites, et saada taotud adradeks ja sirpideks. Sest Genf on tõesti muutu-

lastasjadade wiisi on inimesed kõnelenud jarnafest kogunemisest. Idealistid on kujutanud seda kui hiilgawat ja imeilusat võimalust — kui unistust, mille eest peaks palvetama.

Nüüd on unistus tõelikkus. Maakera igast afustatud osast on juhtivad mehed tulnud palest pa-

Desarmeerimise konverentsi istang Genfis.

nud wägewaks sepikojaks. Lõpuks ometi on tõestunud aegade unistus.

Enam kui kuuskümmend rahwust.

Enam kui kuuskümmend rahwust on kogunenud siia, tüdinenuna sõjast, kartlikuma tulewiku üle, ülespidamise kõrwal koormatuna sõjawõlgadega, lõpuks ometi walmis ütlemata: „Tagagem oma mõõgad adradeks ja oma odad sirpideks ja ärgem enam mingem sõtta.“

Kunagi warem pole peetud sellejarnast konverentsi. See on ainulaadiline inimkonna ajaloo.

lesse arutama relwastuse piiramise ja lõpliku ära kaotamise kindlat kawa.

Konverentsi president ütles oma awakõnes: „Siia kogunenud on seitsmeteist saja miljoni inimese wäljawalitud kõnemehed. Pole ühtki inimolendit, kelle kodu on tööstuse ja rahwastiku suurtes keskustes, Aafrika kõrbedes, Idamaa džunglites wõi arktika piirkonna jää keskel, kellel poleks siin kedagi kõnelemas tema nimel.“

Ja kõik on tulnud kogu oma sõja ettevalmistustega, walmis asetama neid üldise ohwerdamise alta-

rile, tahes näha neid Genfi alasil taotuna rahu instrumendidiks.

Ühtki konverentzi, olgugi edukat, pole kunagi warem kutsutud kokku inimkonna piiramata õnnistuse kõrgema eesmärgi või suuremate võimalustega.

Mjaloo koidust saadik.

Sõja needus on rippunud inimrassi kohal ajaloo koidust saadik. Kogu selle wiletsuse, mida see on toonud meestele, naistele ja wäikestele lastele, täie mõõdu waatlemine on liig hirmus. Selle mere, pijarate ja hirmu kole rada läheb läbi minewiku kõigi saajandite ja määrib kõigi elanud rahwaste kuulust.

Sõja kaotamine maa pealt on olnud üheks inimeste auahnuks. Kõige targemad ja paremad on maadelnud selle koletisega ja surunud selle alla üheks teatud ajajärguks. Kuid alati on see tõusnud uuesti ja kiskunud nende lootused maani maha.

Rahwad on konverentside ja rahulepingute, wõimude tasakaalustamise ja wõimjate kaitserelwade läbi ikka jälle püüdnud kaitsta end selle nuhtluse eest, kuid alati asjatult.

Nüüd lõpuks on tehtud uus katse suuremas ja laiemas ulatuses, kui warem. Znimesed lepiwad nüüd sellega, et sõja peapõhjuseks on relwade olemasolu. Urusaadaw, kui poleks relwu, ei saaks olla ka sõda. Nii on maakera ühest otsast teiseni tõusnud hiiie „ära relwadega“! ja rahu walitseb igamesti.

Selle wägewa moodsa liikumise hargnemised relwade wähenemiseks ja sõja kaotamiseks on imestawad ja waimustawad. Minult rahwuswahelises kestuses, nagu Genf, wõib hinnata nende kaugeleulatuvat mõju. Sga rahwa seas on organiseeritud igasugused sõjawastased seltsid ja ajakirjad. Sgalpool on parimad mehed ja naised, kes ei hooli ainult iseenele, waid tulewase põlwe eest, kiindumuse ja ohwerdusega ühinenud rahu ja relwituse fihutustööks.

Ja nüüd on kõigi taewa all elawate rahwaste juhid kogunenud, suuremalt jaolt just selle üldise fihutustöö abil äratatud awaliku huwi tagajärjel, neile probleemidele wastuwaatamiseks ja kui see inimlikult võimalik — pääsetee leidmiseks.

Maailma juhid.

Maailma walitjaste poolt jellele kohtamisele asetatud tähtsusega arwestamine on teatatud nende saadikute nimede kaudu, keda nad on määranud.

Suur Britannia on nimetanud oma esindajaks peaminister Mr. Ramsay MacDonaldi, Mr. F. S. Thomase, Sir John Simoni ja mõned teised hästituntud kuulused.

Ühendriigid on saatnud riigi välisasjade sekretäri Henry L. Stimsoni, oma Belgia saadiku Hugh Gibsoni, dr. Mary Wolley, senaator Claude Swanson ja teised kõrgeid suurusid.

Saksamaa on saatnud riigifantsler Brüningi, kaitseminister kindral Gröneri ja riigisekretär dr. von Bülowi.

Prantsusmaa on esindatud M. Lardieu, M. Paul-Boncour ja oma maa-, mere- ja õhujuhatusel wäljapaisawa kompanii kaudu.

Itaalia on saatnud wälisminister M. Grandi ja ka mitmesugused admiralid ja kindralid.

Nii wõiksime jatkata nimestikku. Sda rahwas, alates suurwõimudest kuni kõige wäiksema iseiseiswariigini, on püüdnud saata oma kõige paremad mehed. Siin puututakse kokku kõigi teiste Euroopa rahwaste kõrwal meestega Jaapanist, Hiinast, Siiamist, Brasiiliaast, Persiast, Afganistanist, Argentiinast, Boliwiasast, Chilest, Kuubast, Egiptusest, Guatemalast, Haitiist, Soudurasest, Indiast, Libeeriasast, Mehhikost, Türgist, Peruuist, Uruguaisast ja Venezuelast.

Wõib-olla, tähtsaim kõigist on M. Litwinowi ja rühma tähtjate seltsimeeste juuresolek, kes esindawad Nõukogude Riidu Sotsialistlikku Wabariiki.

Milline inimesoo parimate ajude kogunemine! Kindlasti sellest tarkuse koondamisest tõuseb wabane mine kogu sõjastiidinenud maailmale. Kindlasti actakse siin nüüd enne hiilgawa kogunemise lõppu inimrassist wälja sõja kuriwaim.

Nüüd on maailma lootus koondatud Genfile. Wastutus, mis on neil rahwuslikudel esindajatel, on määratu.

Kui ma Walimispaales waatafin alla konverentzi awamisistangule kogunute suurele tungile, ei näinud ma ainult delegaatide ridu, mitte ainult waatlejate kokkufurutud hulki, mitte ainult igasuguseid sõnumesaatjaid ega ainult illumineeritud tribüüni ning ajakirjanduse fotograafide patareid, waid üle kõige nende nägin ma hõljumas inimkonna kontsentreeritud tuisuwat lootust. Ja ma ei kuulnud ainult presidendi häält, kui Mr. Arthur Henderson pidas awakõne kogunenutele, waid hulkade hääli hüüdnmas maakera lõpult: „Wabastage meid sõjast! Kindlustage meie kodud, päästke meie lapsed! Meie oleneme ära iiksteisest.“

Kui jüdamest tuntud on see igatsus, kui tõsine on see lootus, seda wõib hinnata ainult siis, kui loetakse tähendusli konverentzi üle, mis tulewad Genfi maailma ajalehtedest. Kuna tugewamatel maadel wõib olla walitseb teatud hulk iikskõikjust, kuid kõigil wähematel maadel, kus elanikud elawad alatise waheliseegamise hirmu all oma wägewate naabrite poolt, on elaw koosoleku edu igatsus. Näiteks Hollandis ja Belgias on juhtiwad igapäewased ajalehed organiseerinud suure rahwusliku palwe, millele on kirjutanud alla kõik lugejad üle kahesateist aasta wanuse ja saatnud selle Maailma Desarmeerimiskonverentsile, tungiwalt soowitades „wõtta kõige suurema võimaliku nõudega ja kogu inimuse huwides tarwitusele sarnased abinõud, mis wiivad rahwaste desarmeerimisele.“

Meie saatus on kaalul.

Sgailts tõendub siin selles, kui hiigla suured asjad on kaalul, millede peale mängib maailm. Edu peab lõpuks ometi kauaks ajaks tähendama puhkust sõja ja relvade koormast; kuid selle ebaõnnestumine peab möödapääsematult wiima rahwa julgeoleku wõistluse elustamisele, sõja relvade valmistamise määratule tõusule ja lõpuks maailma konflikti puhkemisele, mis on hirmsam ja õudsem kui keegi julgeb oletada.

Mussolini on seletanud, et see konverents on suurima tähtsusega. „Kaalul pole ainult Rahwasteliidu olemasolu, waid inimkonna saatus. Ma tahaksin awaliku arvamise tähelepanu juhtida mää-

ebaõnnestumise läbi oma peaauesandes, milleks ta oli loodud. Midagi muud kui wiimse sõja kaduw reaktsioon seisab siis Euroopa ja teise palju hirmsama wennatapmise läwel“.

Sellele sarnanewaid waateid on väljendatud ka Saksamaal. Berliini Morgenpost'is leiame pealkirja all „Müüd desarmeerimise poolt“, kirjelduse järgnewast sõjast, mis järgneb ebaõnnestumise järele:

Järgmine kuratlik sõda.

„Reemiline ja arwatavasti ka bakterioloogiline sõjapidamine ei arene sõja käiguga, waid need algatawad sõja ja määravad selle käigu. Wäga tõenäoliselt tungib iga sellesse kistud maa kohe

Hiina delegatsioon desarmeerimiskonverentsil, Genfis.

ratutele kaalulolewatele asjadele. 1932. a. toob meile kas häwitust wõi edu. Lääne tsiwilisatsioon peab panema tähele iseennast wõi haihtuma kaosesse.“ — Neue freie Presse (Austria).

Lord Cecil, kelle mõjule konverentsi kokkufutsumine pole wäikese määrani kohustaw, ütles Time and Tide'is kirjutades:

„Pole liialdus öelda, et edutu desarmeerimiskonverentsi kõige wõimalikumaks poliitiliseks tagajärjeks on relwastuse wõistluse elustumine, wõistlus mitte enam ainult üksikute riikide, waid mis palju halwem, kahe wõimsa riikide rühma wahel, kes manööwerdawad üliwõimu pärast. Wäga võimalik on, et selle kõige hädaohlikuma arenemisega käib kaasas tagasitõmbumine Rahwasteliidust, meeleheite poliitika, millest meil oli alles hiljuti eelhoiatuse. Silmapilgukski ma ei usu, et kestaks weel kaua Diit, weel kord määratuna erakondlikkusega ja tema moraalise lugupidamise häwinemisega

õhust kallale waenulise maa kõige rahwarikkamatele linnadele ja purustab need, mattes nende elanikkude kehad linna rujuude alla. „Sõja rüütlimängu“ kulminatsioon on kattu pisilaste pommi: üks õige löök wõib nakatada kogu mandri! Pole waja tabada linna, aitab ühest külaltki, sest haigus lewib sellest külalt üle kogu maailma. . . Müüd oleneb kõik sellest, kas inimsoo moraalne arenemine on edenenu küllaldajelt, et hoida waos walutawat sõja waimu“.

Widades meeles neid pühalikke hoiatusi, waa-tame weel kord alla nägude merele Walimise Paales. President kõneleb ikka weel. Ta on annud üldjoontes desarmeerimisliikumise kaswamise ajaloo maailmasõja lõpuist jaadik, tähendades kõiki rahulepinguid, pakke ja konverentsi ja kogu ette-walmistustööd Rahwasteliiduga ja ilma. Ta on toonud esile käsfiwa tarwiduse desarmeerimiseks meeleheitliku majandusliku ja rahandusliku olu-

korra tõttu. Ta on näidanud, kuidas maailm võib relvastuse kaotamise ja sõja kartuse kõrvaldamise teel hoida aastas kokku 4.000.000.000 dollarit. Ta on kõnelenud, kuidas relvastuse alahoidmine nende praeguses ühesuguses koostises on maailma rahu ähvarduseks.

„Maailm soovib desarmeerimist. Maailm vajab desarmeerimist. Meie võimuses on kujundada tulevase ajaloo käiku. Kõigi nende tehniliste sekkelduste taga, meeste võimu, kahurite võimu, tonnaaši, kategooriate ja sellesarnaste juhtes, on inimsoo heaolu, meie arenema tsivilisatsiooni tulevik. Znimefond vaatab sellele konverentstile, mis on võistlematute kogemuste ja teadmistega, kõrvaldada edustava autoriteedi ja võimuga, kogunenud tarkuse ja arusaamisega, et muuta vahaduse andi ähvardusest rahuks ja julgeolekuks. . .

Kui see meil ei õnnestu, ei või ükski ütelda ette sellest järgnevaid halbu tagajärgi. Kuid meie võime olla kindlad selles, et maailm on jällegi kiiresti relvastuse petlikku ja hukutavasse võistlusse tagasilangemise hädas. Oleme meie valmis oma ülesandele?”

Kõigi filmad on kinnitatud kõnelejale. Genfi alajid näivad juba olevat tööl. Nende kõlavad hääled on nagu hõbe kellukeste muusika.

Kuid kuula! Mis ebatõla see on?

Kindlasti oli see mõne granaadi plahvatus või pommi lõhkemine! See kaswab ikka kõvemaks ja kõvemaks. Sellele liigandub lennukite põrin, väeosade tammumine, naiste karjed, surevate meeste hoiged.

See on sõja hää!l!

Jaapani lennukid külvavad surma hiinlaste jekka, kuna jaapani jaatkonna liikmed viibivad näiliselt süütuks ja rahulikult teiste konverentji liikmete seas.

Oh liigutaw tragöödia! Oh imelik, hirmus paradoks! Sel ajal kui avatakse juur sõjavägede vähendamise konverents, kostub läbi eetri konfliktid ja vereisauna tõus Idas. Negi see esimene koosolek liikatakse edasi, et jeda uut sõda võiks harutada Rahvasteliidu nõukogu poolt.

Kas inimese parimad püüded on alati mõistetud ette ebaõnnestumisele? Kas sõja probleem on liig suur, et jeda jaoks lahendada inimloomuse poolt. Või on seal kuradid tööl, kelle sepijüste ja mahhinatsioonide vastu on nõuetaw enam kui inimloomus?

See on just nii. Sumal hoiab lahenduse isene käes. Temata näewad inimesed asjata wae-wa. Kuid tema toob rahu maa peale omal ajal. Tema murrab wibu ja lõikab oda katki. Znimese Poja tulekuga lõpewad sõjad maailma otsani.

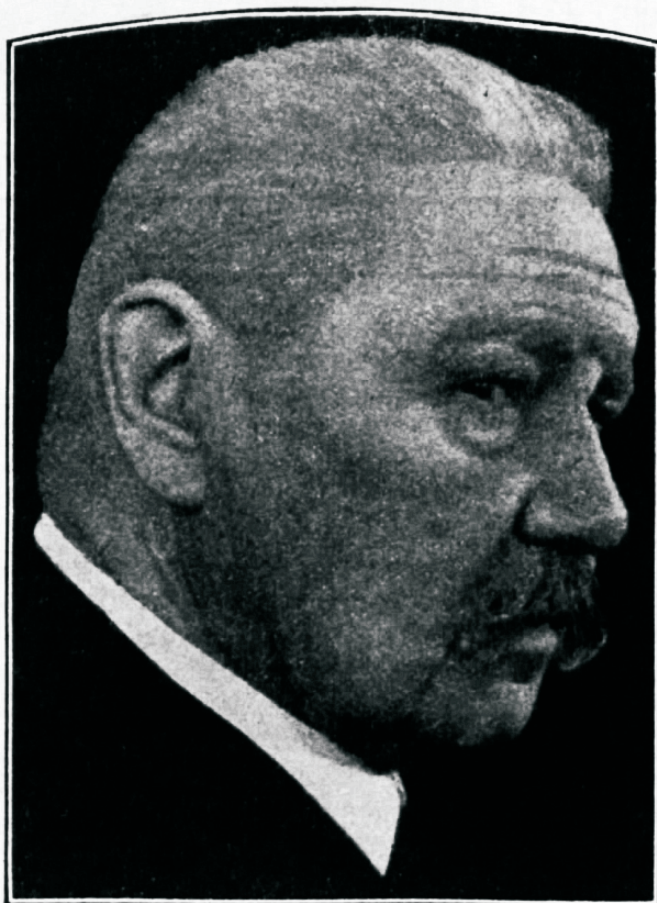
Genfi alajid peawad andma maad Sumala alajile.

Kas Genf desarmeerib maailma?

„Maailma tulewik ripub Genfi konverentji tulemustest,” ütleb üks maailma waatlejajst. Columbia ülikooli president Nicholas Murray Butler on kuulutanud, et „sügaw ja lai kuristik haigutab tsivilisatsiooni ees, kui meil Genfis ei õnnestu teha rahu“.

Frank Simonds ja mõned teised rahvuswaheliste asjade uurijad on hiljuti mõjuvalt kinnitanud, et desarmeerimise lootust ei või olla seni, kui ehiteks pole kindlustatud maailma rahu. See on täiesti wastand üldisele mõistele, mis wäidab, et rahu tuleb desarmeerimise järel. Siiski, meie usu-me, et Simondsil ja tema kaaswaatlejail on õigus. Rahwad ei lepi kunagi oma laskeriistade ja kuulipildujate minemawiskamise, lahinglaewade uputamise ja oma õhurõudude referwi lahkumisega seni, kuni nad pole kindlad, et neil ei lähe neid enam waja. Täiesti asjata on loota rahwastest, nagu prantslased ja itaallased, et nad wiskaksid üle parda oma hiigla sõjaväelised asutused kuni pole waibunud nende kartused ja pandud maksma nende püüded. Desarmeerimine efitjoones on sama, kui enne randa jõudmist heita endast päästerõngas.

Teiste sõnadega, enne kui kuuskümmend jellesse jekatud rahwast tõsijelt wõtawad arvesse desarmeerimist, peawad kaduma sõja põhjused ja hõõrumis-

Gatfa president, Hindenburg.

punktid. Nii kaua, kui on võimalus sõjaks, rahvad hoiavad alal valmisoleku kottupõrkeks.

Saksamaa peab olema stabiliseeritud.

Mis on tõelised tagajärjed, mis astuvad vastu rahvastele kuuekuulise istangjärgu tselstel ilusa Genfi järve kallastel? Etteks ja kõige pealt on need probleemid, mis koonduvad Saksamaa oluforra ümber. Youngi kava järele Saksamaa peab iga aasta maksma heakstegemismakse 450.000.000 dollarit 55 aasta tselstel, see on kuni 1987. aastani. Nja möödumisel jälgub itka enam ja enam, et see on rohkem, kui Saksamaa juudab või tahab maksta.

Samuti nõuab Saksamaa Versailles rahulepingu revideerimist seletades, et peab mõetama tagasi otjus, et tema ühinda kannab vastutust maailmajõja eest. Saksamaal ei kesta kaua ükski valitus, mis peagi ei jaamuta sõjajäi otjuse revideerimist, ja kui Adolf Hitler ja tema fassistid jatumvad mõimule, kui langeb praegune Brünningi valitus, siis on õli tules, sest Hitler on kuulutanud, et tema tahab panna seisma kõigi heakstegemismaksude maksmise ja mõidelda sõjajäi klauseli kõrwaldamise eest.

Poola koridor.

Rahulepingu lõlmimise ajal peale maailmajõda, Prantjusmaa ja Poola surme juhtis lepingu tegijaid eraldama oja Sda-Preisimaad, mida nüüd tunatakse kui Poola koridori. See annab Poolale juurepääsu mere äärde, kuid lõikab ära Saksamaa kuulujusest ühe rikkama prowintsi. Saksamaa ägedalt paneb pahaks jeda kunstlikku läbipääsu Poola jaoks ja sellele järgnewat ühe oma prowintsi wõõranda-mist ja kinninõõrimist. Rogu maailmas tunnistati mõne aasta eest täiesti üldijest, et Poola koridor on inetu wig ja isegi kutsub wälja kibedaid wihawaene Euroopa põhja-ida nurgas. Saksamaa ütleb, et kui jeda ei muudeta diplomaatilise läbirääkimise teel, siis tahab ta mõidelda selle kaotamise eest. Prantjusmaa aga, kes on elawalt huwitatud tugewa Poola ülesehitamisest Saksamaa kontrollimiseks, ütleb, et see peab jääma. Ja Poola talitab selle järele. Nii on Poola koridor walus okas Euroopa poliitikute kehas, ja kui jeda ei kõrwaldata peagi, toob ta Euroopas üldise sõja.

Staaliala küjimus.

Staaliala on territoriaalselt tõelisel wäike, kuid 41.500.000 rahwastikuga, kelle jündimise juurekajw on 500.000 aastas. Staaliala wajab maa-ala koloniseerimiseks, et kergendada koduse rahwastiku jurwet, mis peagi muutub wäljakannatamatuks. Staaliala on heitnud igatjewa pilgu Põhja-Aafrikale, kui ideaalsele koloniseerimispaigale. Kuid Prantjusmaa on takistanud tema piinideid. Staaliala meeldiks tungida Balkani riikidesse, eriti Jugoslaawiasse, kuid Prantjusmaa on walitjew ka seal. Prantjusmaa poliitika enese Euroopa mannermaal maksmapanemiseks on hoida nii Saksamaad kui

Staaliala wõrdlemise nõrgana. Mussolini paneb ägedalt pahaks jeda ja oma auahnuse piiramist igalpool Prantjusmaa poolt. Selle tagajärjel on kas-

Saksa rahwusfotjialistide juht, Hitler.

wanud kibe mõijtus Prantjusmaa ja Staaliala wahel, mis paljude arwamise järele wiib sõjani. Tõlki Prantjusmaa ja Staaliala wahel ajas nurja Londoni desarmeerimiskonwerentfi 1930. aastal ja jattab iga mannermaa rahu katje murdmist jeni, kui pole koostõlastatud Mussolini ja Prantjusmaa auahnus.

Ühelt poolt Prantjuse- ja Saksamaa, teiselt poolt Prantjusmaa ja Staaliala juhted on küllaldajeks dünamiidiks, et purustada iga desarmeerimiskonwerentfi. Prantjusmaa nõuab „julgeolekut enne desarmeerimist“. Julgeoleku all ta mõistab, et Saksamaa ja Staaliala tehtaks jõuetuks, wõi et Inglismaa ja Ühendriigid tõotaksid kaitsta teda kottupõrke puhul tema ning Saksamaa ja Staaliala wahel. Kui Prantjusmaa jääb nende nõuete juure, oleks parem, kui ei peetaks ühtegi desarmeerimiskonwerentfi, sest selle tagajärjeks on ainult hapete walamine lahtistesje haawadesse.

Sõja wõla tagajärg.

Praegusel filmapilgul wõlgneb Euroopa Ühendriigele sõja wõlgu enam kui 10.000.000.000 dollari. Ameerika on juba läbikaalutult tõnmanud maha neist wõlgadest, olles tihistanud umbes 25% Inglismaa wõlast, 40% Prantjusmaa wõlast ja peaaegu 60% Staaliala omaist. Praegusel ebahõltsel rahalise raske ajal, kõik wõlgnewad rahwad teatawad oma maksimise wõimetust ja joowivad wõlgade tihistamist.

Teiselt poolt on president Hoover ja tema walitus ütelnud, et enne kui Euroopa rahwad pole wähenanud oma hiigla sõjawäe wäljaminekuid, ei wõi olla mingit sõja wõlgade arutamist. Kuid Euroopa joowib, et teda filmapilkselt mabastataks sõjawõlga-

deist igasuguse desarmeerimiseta. See küsimus tuleb nähtavale ikka laiemas ja laiemas ulatuses ja vähemalt viieks järgmiseks aastaks on ta määratud mängima peaosja maailma sündmustes ja tekitab palju tihedaid tundeid nende seas, keda ta puudutab.

Orient jatkab iga mööduva aastaga ikka enam ja enam maailma probleemi pahanduseks olemist. Jaapan võttis hiljuti oma alla Mandžuuria ja kõik tema piirid on hoida jeda endale jäädamalt. Ta on määratu rikas nii loodusvarade kui ka vilja poolest. Jaapan vajab jeda oma niikuinii juba tiheda rahvastiku hõrendamiseks ja oma tööstuse laiendamise pea vahendiks.

Mäsšaw Orient.

Mandžuuria allavõtmist peab Hiina juureks ülesõhtuks ja see võib väga kergesti äratada tõsi tüli Wenemaaga.

Hiina ja India on praegu halvemas seisukorras kui nad on olnud kunagi varem uuel ajal. India on Gandhi all olles vastuhakkavam kui kunagi varem ja käärimas on kõige tõsisema loomulised avalikud waenuwaldused. Hiina, olgugi, et ta põleb vihas Jaapani vastu, on võimetu muudu, kui ta ei tee revolutsiooni oma kodu. Kommunismi waim jatkab Hiina osade haaramist ja ei palju lubadust tulewiku rahuks, waid jelle asemel jüwendab tüli ja konfliktti.

Reegi kirjajaatja teatas, et rahu ja desarmeerimise väljawaade on tumestatud tinase taewaga. Paljud maailma juhid on ütelnud, et nad tunnewad, et oleks parem mitte pidada Genfi istangut praegu, sest maailma waen ja rahwuswahelised probleemid on praegu terawamad kui nad on olnud ühelgi aastal peale sõda.

Meie ei soowi, et nähtuks, nagu meie oleksime jündmatult pessimistlikud maailma rahu väljawaadete üle, ega soowi, et meist öeldakse, et meie rõõmustame rahu tegemise nurjumise üle, sest kindlasti on iga tõsine kristlane rahuarbastaja ja peaks paluma igapäew, et Jumal taltjutaks wõitluse tuuli. Kuid waatamata sellele kaalutlusele, meie peame wäljendama oma piha otjuse, et maailm ootab asjatult kestwat rahu jenifaua kui inimesed on edasi rahwaste walitsemises; inimloomus toob alati konflikte, sellele waatamata, kui arenenud ka võib olla teadus ja üldine teadmine. Maailma walgustamine, mida nii väga ülistatakse meie ajal, ialgi ei tõrju Marsi maakeralt, sest pane tähele, et kõigi aegade hirmsam sõda oli meie päewil ja ettevalmistusel on teised palju hirmsamad. Meie kiideldud walgustus ainult aitab teha sõda palju koledamaks! Inimloomus ei tõmba end kunagi eemale maa lahinguwäljadelt. Peab olema mingi üliinimlik wõim ja üliinimlik wahelastumine, mis võib päästa meid, sest meie oleme täiesti wõimetud iseenele päästmiseks. Wälise abita oleme nagu Galilea woogudesse wajuw Beetrus.

Abi tuleb.

Kuid teie küsite, kas pole asjata oodata „wälist abi“?

Ühelgi tingimusel, sest see on otje, mida Wõigewagewam Jumal on mitu korda töotanud oma nägijate ja prohwetite läbi. Tema Sõna lehtedelt loeme mitmel pool seletust, et neil maakeral ajaloo wiimastel päewadel tema jaadab oma poja Jeesuse teistkordsest maa peale. Sel korral tema ei tule abitu lapsena Betlema laudas, waid kui isandate Issand, kuningate Kuningas ja Rahu würest; ja peale teatud aega, mida ta vajab maailma puhastamiseks patust ja patustest, rajab ta oma kuningriigi maa peale. Ja tema kuningriiki ei saa kunagi häwitada, sest see ei tunne kunagi sõda ega kokkupõrkeid, waid ainult waiust ja kindlustust igawejeks.

Selle õnneliku päewani piüüdtem igal wõimalikul wiisil sõda häwitawate jõudude tagasihoidimise poole. Kuid ärge põhjendage oma lootust inimpüüetele, waid Jeesuse Kristuse, maa õige walitseja tulekule.

B.

Algristiust.

Üldine ristiusk praegusel ajal pole mitmes juhtes enam see, mis oli algristiust. Temal puudub waim, mis ilmutas end algristiust ja andis sellele omapärase tunnuse. Temal puuduwad aga ka algristiustu wiljad. Warjamatult tunnustatakse jeda ka protestantlikult poolelt. Ühest protestantlikest kirjast wõtame järgmise tunnistuse:

„Langemise haputaigen on täiesti rikkunud kõik massid, keda meie nimetame ristirahwaks. Maailmas on üle weerand miljoni protestantliku koguduse ja kindlalt võib ütelda, et neli wiieendiku neist on määratud wale õpetusega. Tuhanded neist kogudustest on peaaegu täiesti äralangenud“.

Kuid jeda tunnistatakse ka rooma-katoliku poolelt:

„Meie katoliiklised finnitame jeda punastamata ja meie finnitame jeda uhkusega: katoliiklusest ei saa... igas juhtes waadata ühejugukena algristiustuga wõi isegi Kristuse ewangeeliumiga sama wähe kui täiskaswanud tamme saab wõrrelda tammetõruga... Müll on piibel temale piha raamat, kirjutatud Jumala sõrmeist ja sellepärast esimatu tema kindlates wäljendustes; kuid katoliikline ei wõta piiblist oma usku Jeesusesse“. (Prof. Karl Adam, Die Katolizität der römischen Kirche, Ith. 14, 72.)

Allikad, milledest meie ammutame oma teadmist algristiust, on Uus Testament ja esimeste kirikuajalookirjutajate kirjad. Meid allikaid on uuritud moodsa ajaloo teaduse poolt ja tunnistatud õigeks. Nii wõime meie uskuda jutustusi.

Apostlitegude (11, 26) järele olid paganad

Antiochias (Süürias) need, kes Jeesuse poolehoidjatele andsid „ristiinimese“ nime. Kirja järele Timoteosele oli igati hea, kes nimetas end Kristuse nime järele, püha kohus taganeda ülekohust ja hoida end puhtana maailmalaste patusest elust, muudu tarvitas ta Kristuse ja Jumala nime kurjasti. Apostel Paulus kirjutas esimestele kristlastele:

„Seepärast jürmate oma liikmed, mis maa peal on, hoorus, roojus, tiirastus, kuri himu ja ahnuis, see on võõra jumala teenistus... Nende sees olete teie ka ennemuiste fondinud, kui teie nende sees elasite. Aga nüüd jätke ka teie maha see kõik, viha, fange hirm, kurjus, teotamine, ropud kõned teie suust. Urge waletage mitte üksteise peale, sest et teie olete ära heitnud wana inimese tema tegudega. Ja olete kui ühe riide eneste peale võtnud uue inimese, keda uuendatakse õige tundmisele jelle kaju järele, kes teda on loonud“. Kol. 3, 5—10.

Need kirjalikud manitjused kui ka apostel Pauluse jutlused on esimesed kristlased võtnud vastu „mitte kui inimeste sõnad, waid nõnda kui see tõesti on, kui Jumala sõna“. 1. Tes. 2, 13. Et kristlased veel teisel aastajal pidasid finni neist eeskirjades, tunnistab kirikuisa Tertullian kirjast paganatele.

„Meie loobume teie näitemängudest, kuna meie nende päritoluga ei taha teha midagi tegemist. Meie ei taha midagi näha, kuulda ega rääkida teie võidusõitudest, teie ebafarsketeist mängudest, teie roimarlikkudest wehklemissharjutustest. Milliseid häbitawaid tegusid näidatakse näitelawal, milliseid häbituid sõnu ütlevad narrid, kui nad tahawad kutsuda esile naeru! Kuna meie tahame hoiduda eemale kõlmatust elust, siis hoiame end eemal ka teatriteist, mis on ebafarskuse koondus, kus ei tunnistata heaks midagi muud, kui jeda, mis mujal on halb“.

Seda tunnistust tugewndatakse kirikuisa Chrysostamuse poolt:

„Kus tantjitate, seal on kindlasti kurat, sest Jumal pole muidugi annud meile jalgu selleks, et meie esineks narrisijelt ja sündmatult, waid et meie käifime wiisakalt ja ei hüppaks nagu kaamelid. Palju enam tahame meie käia inglitega. Kui jelle vastu ihu esineb nii häbitawalt, kui palju enam häbitatakse jellega hinge. Keegi ei tohi tantjida, ei neiud, abieluinimesed ega teised. Sest milleks on tantjimine tarwilik? Paganate ebajumalateenistuse juures on küll tantjud, kuid meie jumalateenistuse juures peab olema waikne, auline, kaine ja wiisakas. Sellespärast ei pea olema tantju ka pulma puhul“.

Kui nüüd keegi kristlastest jämedal wiisil effis nende apostlite poolt antud määruste vastu, siis wiis see tema koguduse karistuse alla. Matt. 18, 15—17 järele. Sedajama kirjeldab Gottfried Arnold järgnewate sõnadega:

„See kirikufaristus oli väga wali ja jellele waadati üldiselt kui tulewase wiimsekohtu eel käiwale otjulele. Näiteks lapsetapjad tõugati kümneks aastaks wälja. Kui keegi löi oma teenijat nii, et see suri, tõugati ta seitsmeks aastaks wälja, wõi kui ta just otje polnud süüdi tema surmas, siis wiieks aastaks. Abielurikkuja, kes oma wäljaspool abielulise lapse oli ka weel tapnud, ei tohtinud surmani wõtta oja püha õhtusöömaajast. Abielurikkujad pidid seitsmeks aastaks jääma eemale kogudusest ja nõidujad ja kuradimanajad wiieks aastaks. Samal teel tõugati kogudusest kaheks aastaks wälja wargad ja warga warjajad. Sealjuures pidid nad aga kahju, nii hästi kui võimalik, tegema heaks“.

Kuid hoopis teisiti on aga praegu rahwa- ja masifikirikus! Tuhanded istuwad lauemat aega wangis ja nende nimed seisawad samal ajal kiriku raamatuis.

Kuidas esimesed kristlased pidasid end ülal Jumala kümnede käsu vastu, tuleb nähtawale järgmistest kirjakohtadest: „Ja sest tuneme meie, et meie jeda oleme tunnud, kui meie tema käsu sõnad peame. Kes ütleb: Mina tunnen jeda, ja ei pea mitte tema käsu sõna, see on walelik, ja tõde ei ole mitte tema sees“. 1. Joh. 2, 3, 4. „Sest tuneme meie, et meie Jumala lapsi armastame, kui meie Jumalat armastame ja tema käsu sõna peame. Sest see on Jumala armastus, et meie tema käsu sõnu peame, ja tema käsu sõnad ei ole mitte raske“ 1. Joh. 5, 2, 3. „Ja mis meie ilal palume, jeda jaame meie temalt, sest meie peame tema käsu sõnu, ja teeme, mis tema meele pära on“. 1. Joh. 3, 22. „Sest kes kõik käsu õpetust peab, ja ühe käsu sõna vastu effib, see on kõigist süüaluseks jaanud. Sest kes on ütelnud: Sina ei pea mitte abielu ära rikkuma, see on ka ütelnud: Sina ei pea mitte tappa. Kui ja nüüd ei riku abielu, aga ja tapad, siis oled ja käsu üleastujaks jaanud. Nõnda rääkige, ja nõnda tehke, otjekui need, kelle peale wabaduse käsu läbi peab kohut mõistetama“. Jak. 2, 10—12.

Et esimestel kristlastel oli õige arusaamine Jumala käskudest ja et nad teadsid, mis oli nende eesmärk, jeda tunnistab Gottfried Arnold:

„Nemad ei uskunud, et nad käsuist on wabad jellespärast, et nad on jaanud kätte lapseeõiguse kõrgema astme, waid wastuõksa, nagu juba warem mainitud, nemad olid arwamises, et nende sõnakuulelikkus Jeesuse vastu nõuab weel jeda terawamat käskude waatlemist kui wanas ühenduses“. Edasi seletasid nad: „Need, kes peawad Jumala käske raskeks ja võimatuks, näitawad, et nad weel pole jaanud jällesündimise jõudu, liiati weel tarwitunud. Tõelikkuses armastab ainult see, kes kartuseta ja kurbuseta wabatahtlikult ja junduseta peab käske“.

(Järgneb.)

Puhtama usuõpetuse vajadus.

Ed. Mägi.

Raadiofõne, lühendatult, peetud
Tartu ringhäälingus 7. II 32. a.

Kas on ükskõik, mida inimene usub, või peab
tema usk rajanema millelegi kindlale, positiivsele
alusel, millel tegemist on puhta õpetusega ja mõlt-
simatu tõega?

Suur apostel Paulus kirjutab teises kirjas
Tessaloonika rahvale, 2 p. 13., et Jumal valib
inimest Waimu pühitsemise ja tõe usu läbi.

Mis on tõde?

Jumala käsk on tõde: Law. laul 119, 160.
Jumala sõna on tõde: Joh. 17, 17. Sellele puh-
tate tõele, Jumala sõnale, peab usuõpetus raja-
nema, jellepärast tekiu vajadus otsida alati puh-
tamat usuõpetust.

Ristifoguduse ajaloo on ikka olnud suuri mõit-
lusi puhta ja segase õpetuste wahel. Mõnikord
näis, just kui lämbub viimane wafene tõewalguist
segaste ja waleõpetuste müllkas, aga siiski jälle löi
lõhkele Jumala tõe walgus ja sammus mõidukat
rada. Muidugi on aga tee, millel tõde käima pida-
nud, niisutatud tõetunnistajate werest, sest waevalt
kui ilmus tõde, puhtam ja selgem õpetus, siis hei-
deti selle tunnustajaid wangla, piinati ja surmati.
Niik ja kirik olid selleks alati walwel, et ei ilmuks
õpetusi, millega kirik päri pole ja nii leidub wae-
walt usundit ajaloo, kes teisi taga kiusanud pole.

Tõde on jumalik kink inimsoole. Ta wabastab
inimese segastest õpetustest ja toob taewalikkude õi-
guist hinge.

Tõde pole filosoofiline mõiste, ei ka teoloogiline
õppelause ehk usutunnistus, waid ta on Jeesuse
Kristuse kõrge mõju inimhinges. Omada Jeesust
Kristust, tähendab omada tõtt. „Mina olen tõde“.
Joh. 14. 6.

Kes otsib tõtt ja puhtamat õpetust, see liikub
inimliku kõrwale. Waba eelarwamistest, waba
inimõpetustest, tuleb ta tõe juure. Kes end siduda
lasneb inimesist, see ei wõi kunagi täielikult puhtast
tõeõpetusest rõõmu tunda.

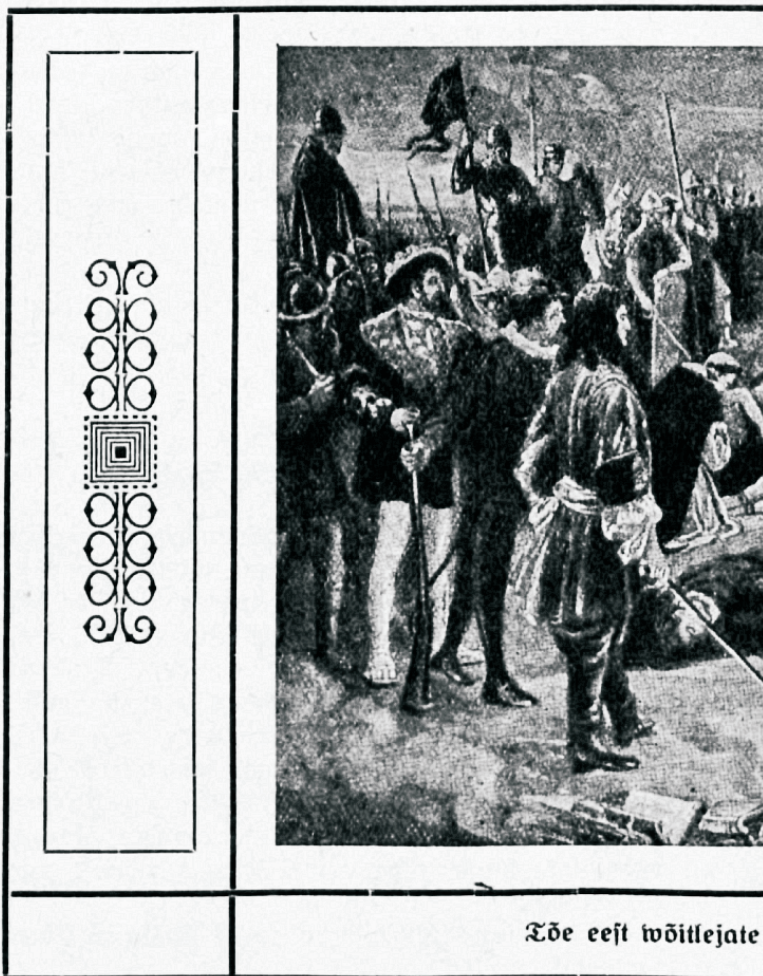
Piibel on tõdeõpetuste raamat. Ta on Juma-
last sisse antud, teda on sagedasti piisarais kirjuta-
tud ja werega tunnustatud. Jah, isegi Jumala
Poeg pani oma elu maha, et piiblitõele tunnustust
anda.

Tõde ei wõi organisatsioon kanda, — tõde pei-
tub ainult üksikuis tõekandjais. Süüiwad küll ki-
rikud ja usundid: „Meil on tõde!“ aga siiski, kui
Jeesuse kohtu järje ees kõik seisame, ei wõta ta üh-
tegi organisatsiooni oma riiki. Ta ei hakka neid
ajaloolise wanaduse ja eesõiguse järele liigitama,
waid ta wõtab neid vastu kes isiklikult tõdeõpetust
läbi elafid.

Kristus ja apostlid.

andjad meile puhta õpetuse, millele kogudus pidi
oma usuhoonet ehitama. „Teist alust ei wõi ütski
teada,“ 1. Kor. 3, 11, sest tõekogudus on juba
„apostlite ja prohwetite raja peale ehitatud, kus
Jeesus Kristus ise murgakivi on“.

Kristuse ja apostlite suurim ülesanne oli ini-
mesti wälja tuua segastest õpetusest puhtama õpetuse
juure. Nende ülesanne oli häwitada wariseerlikku

Tõde eest mõitlejate

eneõdigust. Nad näitafid, et inimlikud dogmad ja
traditsioonid ei wõi lunastada inimest. Jeesus üt-
les fird wariseeridega waidluses: „Almaeegu tee-
nivad nemad mind, et nemad õpetawad õpetusi,
mis inimeste käskimised on“. Mat. 15, 9.

Muidugi on meil teada, et kõik tõetunnistajad
enesele raskusi ja kannatusi peale tõmbafid, kuna
nad puhtast ja selget õpetust õpetafid. Jeesus juri
tõe eest. Apostlid samuti.

Kui apostel Paulus kirju kirjutas kogudustele
ja kaastöölistele, siis ta rõhutas sagedasti puhta-
ma õpetuse wadadust järgmiselt: „Kuuluta sõna,
kinnita seda ühtepuhku . . . sest aeg tuleb, et nemad
terwet (puhtast) õpetust ei wõta sallida, waid eneste
himude järele enestele õpetajaid wõtawad koguda
seda mõõda kui nende kõrwad sügelewad“. „Mga
fina räägi seda, mis sünnib terwe (puhta) õpetuse

järele... ja õpetades ole selge (puhas) ja auja miisiga, terve sõnaga, mis keegi ei või laita..." 2. Tim. 4, 2—4; Tiit. 2, 1. 3. 4.

Värsast apostlite surma

tekkisid noore ristifoguduse õppetusrüüd ja teisel sajandil terve rida furatlike waleõpetusi, mida meie gnostitsismi all mõistame. Sellest kaswas hinu auametite järele, millest wiimaks paawstlik aujärg tekkis.

turb saatus mineewitus.

Selgele ewangeliumi walguisele, tervele õpetusele pöörati selg; rahwa igatsust tõe ja puhta õpetuse järele waigistati sellega, et neile luuleloofesi pühikuteest jutustati ja neid piltidena ja kujudena kumardama õpetati, nende luud-konte näidati ja neist imelugusid jutustati, andeks andmise kirju müüdi, pikki pahweid ette kirjutati, pühitsusmeega piserdamist nõuti ja palju muud segaseid ebauslike õpetusi sisse seati.

Paawstlus, mis keskajal oma wõimu tippu oli jõudnud, tegutses täiesti oma tahtmise järele. Auuringad, keisrid ja terve ilm wärises ta ees. Na piiskopid soojendasid endid ta paistuse walguises, pidades paawsti maapäälseks Jumalaks. Aga rahwale oli see suurim usuline pimedus maa pääl. Nad olid suitunud waleõpetuste unne, — neid oli jeotud ebausju kõitega.

Kas on tõewalguis täiesti kustunud? Kas wõidab pimedus? Kas pole enam walgustatud mehi, kes ilmufsid Jumala jaadikutena ja wabastaks rahwo pimeduse ahelast? Jah siiski! Siin ja jälil ilmufsid mehed, kes puhtamat õpetust ja walguist ette tõid.

Nii kui öeldud, oli Rooma kirik jeni ainuwalitjeja olnud. Tema kõrwal polnud õhtumaal kuni 12. sajandini ei ühtegi tehti; aga sama sajandi teisel poolel kaswasid tehti kiiresti üles ja muutufsid peagi hädaohtlikuks kirikule. Need olid kataarid ja walduslased; hiljem Wickif oma poolehoidjatega ja 15. sajandil Huss, kes kõik reformi kirikus nõudsid. Kõik need kirikupuhastajad ja paljud nende pooldajaid surid weretunnistajatena.

Lutheri reformatiiooni

lutjus esile eriti rahwa tiidimus, katoliku kiriku julmus, preestrite moraalne langus ja üldine seesmine inatjus millegi puhtama ja selgema järele. Uu-puhastuse liikumine sai erilise tõuke algamiseksi paawst Leo X. rahaahmusest, kes labase ja rumala Dezeli Saksjamaale jaatis andeksandmise jedgeid müüma. Seda ei suutnud noor ja tuline õpetaja ja professor Wittenbergis wälja kannatada. Dr. M. Luther lööb oma 95 wäidet Wittenbergi kiriku uksele 31. oktoobril 1517. a. ja näitab wajanust puhtama õpetuse järele.

Selleks oli ka joodjam aeg. Kiriku elu ja õpetus olid langemud, trükipress leitud ja ei pea ka muustatama maarahwi Friedrich Zarka, kes usupuhastusele sellega kaasa aitas, et ta protestantidele warjupaiga omal maal kindlustas.

Kui Luther ühes sõpradega selgema õpetusega awalikkuse ette ilmus, sünnitas see palju wastupanu nii kui Pauluse päewilgi. Ühed pidasid tema õpetusi waleks, teised jälle ei tahtnud jätta endasje imbinud wanemate usku maha.

Mis oli protestantide usu alus? Luther ütles Wormsi riigipäewal kätt rinnale pannes: „Kui minu õpetusi p i i h a k i r j a wõi teiste arusaadawate põhjuste waral tühjaks ei tehta, siis ei wõi ma oma kirjutustest midagi hukka mõista“. Na Cõki wastu: „Usklikule kristlasele pole muud autoriteeti, kui p i i h a k i r i. Ta on ainsam jumalik õigus“.

Reist ja paljude teiste reformaatorite wäljendus-teist näeme, et usupuhastus alul õigel seisukohal oli. Oleks ta aimult ustawaks jäänud, siis ei oleks miski tema tööd tumestanud, kuid kahjuks ei jäänud usupuhastus oma algwaadete juure. Kahjuks liikkas ta temale appitulewaid puhtama õpetuse toojaid tagasi. Hiljem ta otis tuge riigilt ja maarahwidelt, nii kui jeda 2. ja 3. sajandi ristifogudus tegi ja tagajärg oli sama — langes õigelt aluselt ära.

Die Geschichte der Reformation, D'Aubigne, k. 4. I. 108, 109 kirjutab sellest:

„Tema (usupuhastus) omas tekkimises waimuliku printsiibi, ta oli Jumala sõna ainsaks tõeks; usu,

ainjaks õnnistusabinõuks; Jeesuse Kristuse kinnitaks, ja püha Waimu ainjaks rehwaiks tunnistanud. Pärast, kui usupuhastus teatud arenemisastmeni jõudes triudust murdis oma iseloomule, maailmaga liitus ja enda waljult kuulutatud printsiipideist ära langes, siis langes ta ka Jumalast ära... Nimelt oja usupuhastuse juhte ottsid ühendumiswõimalusi maailmaga ja leidsid sellega kurwa lõpu“.

Nii näeme, et usupuhastus teatud arenemisastmeni jõudes jäält enam edasi minna ei tahtnud, kuigi temale mitmed weel juuremat walguist ja puhtamat õpetust näitasid. Mündi isegi nii kaugele, juba Luteruse elupäewil, et neid, kes õpetasid kirjast rohlem kui Luther, usupuhastajate poolt tapeti. Seni oli jeda katoliku kirik teinud, aga nüüd algasid protestandid teisi huffama. Ja mille pärast? Sellepärast, et ühed kirjatundmises olid edasi jõudnud, olid leidnud weel puhtamaid õpetusi kirjast, eriti olid weendunud, et laste ristimise ajemele peab täiskaswanute usuristimist ette wõetama.

Nastal 1521 wiibis Luther Wormsis. Samal ajal tekkisid Saksamaal usuristimise õpetajad. Nad tulid Wittenberki, kus Luther oli töötanud ja õpetasid oma weendumust kirjast. Philipp Melancton oli kohe selle õpetusega nõus, kuid hiljem, jaa des Lutherilt manitsust, loobus oma weendumusest ja ajus wastandseisukohale.

Ümberristijate õpetuse järgi pidi enne kogudusesse tulemist ja ristimist ümber pööratama, kuna usupuhastajate kirik rahwakirikuks kaswas ja kõiki, isegi ümberpööratud liikmeks wõttis.

Ristijate ajalugu on seotud tagasiuamisega. Hans Hut, üks ümberristijaid sattus Salzburgis oma weendumuse pärast tagasiuamise ohwriks. „Korduwa ülekuulamise järgi, mil juhul ta oma usku siidilt kaitjes, tabas teda ja kaaswange karm otjus. Kolmefimne seitsme mõttekaaslasega iibes ta hukustati majja kinni 27. okt. 1527. a. Maja süüdati põlema, et wange leekides hukata.“

„Muidugi oli ülemus sellega nõus.

Königsbergis mündi kõige enne ristijatega wastollu. Linna nõukogu wastuseisust hoolimata Kaspar Spiegelil ja Wolf Schreineril raiuti pea ära. Teised pääsesid ainult häbikaristusega. Pärast laskis Sakseni kuurwürist Johann, olles „usupuhastuse edustaja“ kümme meest ja ühe naise surmata. Luther ja Melancton õhutasid teda selleks“. (Wiswedel, Bilder und Führergehalten aus dem Taufertum, lhf. 128. 129).

Kõigil kirikuajaloo tundjail on ju selge, et 3. sajandil ristikoguduse õige puhke- ja hingamispäew kõrawldus üleriiklise päikesepäewa sisseseadmise määruse andmise läbi Konstantin Suure poolt 7. märtsil 321. a. Samuti on teada, et paawstlik wõim jeda muutust weelgi juwendas ja oma autoriteedi tõendusjeks wõttis.

Luther oma usupuhastusega tegi ainult osalise töö, wiies rahwast puhtama õpetuse juure, effis

aga pääle mitme muu õpetuse, eriti piiblitiku ristimise ja hingamispäewa kustumises, kuna see temale muude hulgas awalikuks ei tulnud.

Ümberristijad töid küll täiskaswanute piiblitiku ristimise esile, wiies inimese puhtama õpetuse poole, kuid ka nemadki pole tahtnud ega osanud edasi minna weel puhtamasje õpetusje ja jeda eriti hingamispäewa kustumises.

Jumal aga on annud walguist omaist jõnast järjekindlalt ja kutsub sellega kõiki hindama ja pooldama jeda. Adwentõpetus on meie aja suurim walguis ja poolelijäänud usupuhastuse jattamine. Tema ilmus aja nõudel 19. sajandi keskkel, ajal mil paljud usumehed ja rahwad wajadust tundsid puhtama õpetuse järele. Adwentõpetuse põhiprintsiibiks on terve pühakiri ja ta ülesanne on uuesti ülesse tuua apostlite aegjeid algristiustu õpetusi.

Jumal ei ole iial oma tõewalguist täiesti jumbutada lastnud; tal on ikka mehi olnud, kes on kutsu saanud wiia rahwale juuremat walguist ja üles kutsuda puhtama õpetuse järele kaima. Statjuugu lugeja oma usu alust läbi pühakirjaga, loobugu igast segasest ja walest õpetusest ja hinnaku kõrgelt puhtast ja tervest õpetust.

Kas meie palwetame?

Pauline Hopkins.

Tõesti õnnelik on tänapäewa noorjugu, kellel on eestujaks nende elud ja kogemused, kes on olnud enne neid, kellel on olnud edu kriitlikus teenistuses. Kuid hea on tuletada meile meelde, et need juurjugu iseloomud ei tekinud juhuse läbi. Wõib-olla teie tuletate meele inseneri kogemuse, kelle mõistus löi Brooklyni silla. Kuid ta jai haawata siis, kui sild oli alles kaugel walmisjaamisest, ning pikkadeks kuudeks oli ta wangistatud tupp. Kuid tema abilised tegid töö edasi. Oma haige woodil tema osaw käsi joonistas lõplikud plaanid ja tema truud naine wiis need töömeestele. Lõpuks sild oli walmis. Oma woodist ta waatas juurepärast ehitust. Tema arenemud sild uuris hiigla ankrukohta, masiinjuseid sambaid ja tugewaid kaableid. Seal seisis tema unistus! Tema plaanid olid wiidud läbi wäga hästi. Kuidas see pani tema jiidame wärisema! Nõõmjalt hüüdis ta: „See on nagu plaan! See on nagu plaan!“ Oh, et Looja, kui ta ülevalt waatab sinu ja minu elule, wõiks ütelda: „See on nagu plaan.“

Pole aega palwetamiseks! Kui sina ja mina ei wõta aega juure arhitektiga rääkimiseks, kas tarwitjeme siis imestada, miks pole wiidud läbi tema plaanid meie eluks? Seit juurel Ülem Töötegitjal on oma eriline plaan igaihe jaoks meie seas. Meil on wäga oluline olla temaga jarnases tihedas kokkuputumises, et meie wõikjime teada tema tahet. See on wõimalik ainult palwe tee läbi; sejt palwe on wõim.

Dr. Howard Johnston jutustab meile misjonärist Indias, keda pärismaalased kutjusid „meheks, kes magab vähe ja palwetab palju.“ Kas nad nimetasid tema nime või mitte, igati teadis, keda sellega tähendati, sest temal oli võimas mõju ristiusu auks.

Suurel Welshi ärkamisajal oli ühel väga alandlikul preestril eraforaline edu meeste ja naiste Lunastajale võitmises. Keegi kaastöeline läks ühel päeval tema madalasse ütti ja küsis: „Wend, mis on sinu edu saladus?“ Tema wiidi waeselt sijustatud töötuppa ja tema tähelepanu juhiti kohale, kus waip oli kulunud läbi. „See,“ seletas peremees, „on koogu selle saladus, mis mina olen võinud teha Jumalale ja oma kaas-inimestele.“

Alandliku ümberpööratud hiinlase vastus küsimusele, millise wahendi ta leidis kõige mõjuwamana oopiumist ja ebajumalate austamisest wabanemises, oli „põlwe arstim.“ Tema küsija mõistis, mida see tähendab. Tema oli leidnud arstimite kuningas, wahendi, millel on olnud edu isegi seal, kus kõik teised pole aidanud, wahendi, mis on ojutunud ärarääkimata wäärtuseks iga taewakaare all, iga inimrassi juures ja iga häda puhul. Absoluutselt mitte midagi pole olemas, mis võiks asendada seda ja mida warem õpime seda tundma, seda parem on see meile.

Kuid keegi ütleb: „Palwe ei tähenda võitu minu elus.“ Kuid ära unusta, et mida palwe on teinud teiste heaks, ta võib teha ka sinu heaks. Mida palwe tegi Jeesuse heaks, ta võib teha ka sinu ja minu heaks. Siialgi pole ükski inimene rääkinud nii, nagu rääkis tema, sest ükski inimene pole elanud nii, nagu elas tema; ja tema elas nii, nagu pole elanud ükski inimene, sest tema palus, nagu pole palunud ükski inimene.

Palwe on võimsam kui harjumus. Ta on võimsam kui jõud, mis hoiawad planeete oma kohal. Palwe, olgugi, et ta tuleb oskamata jumalalapse huultelt, võib muuta maailmaruumi seadusi, kui see on Jumala tahe. Tuletage meele kuidas päike seisis paigal, kui Joojua palwetas. Slegi hingede waenlane tunnustab palwe võimu. Meile on öeldud, et „saatan warijeb, kui ta näeb kõige nõrgemat püha inimest põlwili“. Wõtke seda kui fakti: täiesti asjata on minul ja sinul püüda elada elu, mis wõidab, teistiti, kui on elanud Spetaja. Tema wõiduka elu eel käis kestwa palwe elu.

Märkigem lühidalt mõned pildid temast: „Tema . . . läks wälja, ja läks ära ühte tühja paika, ja luges seal.“ Mark. 1, 35. „Kui ta ükski oli palwet tegemas“. Luka 9, 18. „Läks mäe peale lugema“. 28. salm. „Et ta ühes paigas oli lugemas“. Luka 11, 1. Need wähejed momentwõtted näitawad inimese harjumusi. Glada tähendas temale palwetada. Andrew Murray hüüab ühes oma üleskutjes: „Oh, et meie wõiksim õp-

pida oma Issandast Jeesusest, et wõimatu on käia Jumalaga, saada Jumala õnnistust wõi juhtimist, wõi teha tema tööd rõõmsalt ja wiljakalt lahus tihedast, murdmata seltsilikkusest temaga, kes on alati waimlise elu ja wõimu elawaks allikaks“.

Enamjagu meist ei õpi seda kergesti. Zuh-tumisi ütleme mõned kiired sõnad hommikul ja wõib-olla ka lõunal. Kuid meie ei tea, mis tähendab katkestamata palwes saata mööda tunde, nagu tegi meie Lunastaja. Tema palwe kestis isegi kogu öö. Meie ei tea, kuidas wiibida Netsemanis palwes kuni wõime öelda: „Jä, kui see maksaks ka minu elu, jündigu sinu tahtmine. Üle kõige, lasse mind austada sind minu elus täna ja alati“. „Mõned meist,“ ütleb üks kogenumud hingede wõitja, „ei tea kuidas saata mööda isegi kolmkümmend minutit üksi Jumalaga.“

Wõidukale kristlasele tähendab palwe kõik. Kuid enne kui see wõib olla õige, peab ta ise teadma, et Jumal kuuleb ja wastab palwele. Taawet teadis et Jumal kuulis teda, kui ta palus. Taaniel poleks kunagi julgenud minna lõwide koopasse, kui ta üle kahtluse warju poleks teadnud, et Jumal kuuleb ja wastab palwele. Dawid Branierd ei paisanud sõnu asjata pimedusse, kui ta öö läbi palus metsades. Tema rääkis Jumalaga ja ta teadis, et Jumal kuulis teda. Sügawalt waimlijed mehed ja naised kõigil mail, igas wanaduses, kes oma elu on küllastanud palwega, on teadnud, et Jumal annab märku, kui tema lapsed hüüawad teda.

Seldakse, et keegi teadlane on seletanud, et palwe on suurim wõim uniwersumis, kuid, et kristlased ei tea seda. Miks? Sest et meie tõesti ei tarwita seda. Tuletage meele, palwe on lahutanud mered, põhjustanud wee woolamise kõwast kaljust, pannud jõed teistpidi woolama, toppinud lõwide suud finni, toitnud hulki, terwendanud haigeid, äratanud furnud üles ja pööranud ümber patused jüdamed. Mida palwe on teinud, seda ta võib teha senini.

Kas meie ei teeks praegust päewa ja tundi uue palweelu alguseks meie kogemuses?

Õiguse tööriistad.

Inimene on kas õiguse wõi ülekohtu tööriist. Hea ja kuri pole õhus ega ka tule maast, waid inimolendist. Kui kõik inimesed oleksid head, armsad, otsekohesed, õigusearmastajad ja pühad, siis poleks olemas pattu, kuritegu, sõda, wiletjust, haigust ega ka surma. Meil oleks taewas maa peal ja igati wõiks segamata õnnes ja rahu maitseada otsatut elu. Selle asemel on aga maa hädaorg, mida niisutatakse palawate pisaratega. Kõik kuri ja kibedus on aga patu — Jumalast taganemise — tagajärg. Kristuse õnnistuste läbi ei pea ainult inim-

südamest kõrvaldatama patt, waid selle läbi peab maa pealt kõrvaldatama mittetäiuslikud olukorrad ja püstitatama jumalariiki. Inimesed, kes tunnawad ära Kristuse õnnistuste tähenduse ja ise kogewad selles, s. t. — wabanevad patust, peawad hiljem moodustama Jumala riigi kodanikud. Patt inimeses on kole wõim, mida ei saa wõita filosoofia, kaswatuse, mõtte ega harjutamise läbi. Minult sõnum ristilt wõib murda patu wõimu, kuna see sõnum wiib meid elawasse ühendusesse elu allikaga. Hea kaswatuse wõi õige psühholoogilise ülespidamise läbi wõib inimest kaitsta suurte, hingeliste libisemiste eest, aga täielist Jumala õigust ei wõi keegi iseendast saawutada ega üks inimene teisele laenata. Inimsüdame kombeline halbtus, patt, pilkab inimeste iga püüet kõrvaldada teda. Psühholoogia wõib aidata kõrvaldada takistusi ja wabadusetust läbikäimises teiste inimestega, kuid patu wastu ta ei saa; ta ei wõi inimest täielikult lahutada isekusest. Peale Kristust „ühegi muu sees ep ole õnnistust; sest ühtegi muud nime ei ole taewa all inimestele antud, kelle läbi meie peame õndsaks saama.“ Ap. teg. 4, 12.

Apostel Paulus manitseb usklikke: „Esepärast ärge walitsegu patt mitte kui kuningas teie sureliku ihu sees. Ärge andke ka mitte oma liikmeid ülekohtu sõjariistuks patule; waid andke endid ise Jumalale kui need, kes surmuis on elawaks saanud, ja oma liikmed õiguse sõjariistuks Jumalale. Sest patt ei pea mitte teie üle walitsema, sest teie ep ole mitte käsü all, waid armu all.“ Rooma 6, 12, 13, 14.

Õpetus ristilt on kõigi teaduste kuninganna. Tema ükfinda wõib inimesi wabastada patust ja neid jälle muuta Jumala kaju järele. Kõige pealt ei kõrvaldata tungi patule täiesti, sest tung on ju osa surelikust ihust; kuid uskliku südames awaldub jõud, mis wõidab patu walitsuse. Usuga Jumala sõnasse astub see jõud südamesse, ja mida tugewam on usk, seda suurem on see jõud. Liikmeid, mis enne olid ülekohtu abinõud, peab nüüd kasutatama õiguse omadena. Inimese silmad, mis seni sisetamise patu tungi tagajärjel leidfid meeldiwust kurjas, waatawad nüüd waimustusega heale ja puhtale; neil on ka teraw tähelepanuwõime ülekohtu kohta ja astumad abivalmsuse teenistusse rõhutute heaks; käsi, mis warem on saanud korra mõnegi ülekohtu teo, saab nüüd kurja takistamise abinõuks; keel, mis minewikus on mananud esile nii mõnegi riiu ja tüli, astub nüüd tõe, õiguse ja armastuse teenistusse ja sõjakuulutamise asemel püüab ta teenida rahu.

Maailma ajalugu jutustab paljudest halbadest aegadeist. Need tekkisid siis, kui head inimesed arwult wähenesid wõi ei saanud endid nähtawale tuua ja selle tõttu kuri wõttis wõimust. Kui Jumalal oleks maa peal sama palju õiguse töö-

riistu, kui kuradil on ülekohtu ja patu omasid, siis oleks maailmas hoopis teisiti. Kristlased peaksid kogu jõuga panema maksma oma mõju hea jaoks. Neid nimetatakse „maa soolaks“. Matt. 5, 13. Nende mõjuta oleks maailm juba ammu langenud täielisele lagunemisele ja langusele. Maailmainimesed wõlgnewad tänu oma heade päewade eest, millede üle nad rõõmustawad, Kristuse lunastusteole ja tema järeltulijate mõjule, mida nad pilkawad nii sagedasti. Kui inimesed ei tahtnud kuulda weenuputust ja pilkasid Jumala manitjast, tuli nende üle hukatus nii pea, kui õiglane Noa oma perekonnaga oli asunud laewa warjule. Kui Lott ja ta omased olid jätnud maha jumalatu Soodoma, langes taewast tuli Jumalast ja häwitas kogu rikkuse ja sõi kurjategijaid. Õiglaste juuresolek pidas hukatust kinni; kui nad aga olid jumalakartmatust täielikult lahkunud, tuli häwitas kiirustades.

Usklikkude peale pole patul enam eesõigust, kuna nad seisawad armu all. Usju läbi arwestatakse neile täielikult juure Kristuse õigus, mis täiesti ühtub Jumala nõuete ja käsuga; ja nemad ei seisa enam käsü all, waid armu juhtiva tungi all, mis kuulutab end püha Waimu jõus. Selle jõu läbi wõiwad nad tegutseda kui õiguse tööriistad ja astuda wälja Jumala asja eest. Et aga saada selle armu ja ta õnnistuse alla, peab süda alanduma Jumala ees ja tunnustama tema nõudeid; kes neid weel ei tunnusta, seisab käsü all. See on suur wähe ristirahwa seas: armu all seisjad elawad Jumala seaduse eeskirjade järele; käsü all olijad tunnawad seda seadust kui iket, wõitlewad selle wastu, püüawad seda muuta ja õpetawad, et inimkäsud on sama head kui Jumala käsud: pühapäew olewat isegiparemi kui hingamispäew. Jumala seaduse põlgamine on omane kõigile uuendamata inimestele ja on parim märk, et weel ei olda täiesti armu all.

Kristuse järeltulijatel, õiguse tööriistadel, on temalt ülesanne wiia õnnistussõnumit kogu maailma ja tuua otsekohesid armu mõju alla, mis nagu oja Jumala aujärjelt woolab maa poole ja walab end usujõnakuulikkude südamesse. Selle ülesande täitmiseks lähewad nad pilke ja naeru, raskuste ja tagatiusamiste all maakera äärteni. „Ja sedasama kuningriigi armuõpetust peab kuulutatama kõiges maailmas, tunnistuseks kõige rahwale; ja siis wast tuleb ots.“ Matt. 24, 14. Kristuse jälletulekuga tuleb maailmale ots, õiguse tööriistadel aga aeg, mil nad oma teenistuse eest Jumala asjas wabastatakse oma surelikust ihust ja kõigist patu jälgedest ja riietatakse surematusega, et nad takistamatult wõiksid maitsta jumalikke õnnistusi.

Kes iseennast tõeliselt armastab ja tahab maitsta taewa õnnistusi, see seadku end täiesti tahtliku südamega armu mõju alla, mis ükfinda wõib muuta südame ümber. **U. U. O.**

Kodufoldel.

Elamu tähtsus inimesele.

Sädatarviduseks on teada, et katus on pea kohal; aga peale selle tähendab meie kodu lõpmata palju meie isikule. See on meile kõigepealt kaitsepait, kuhu meie võime alati pageda, kus tunneme end peidetuna. Väljas viib meid elu — töö ja elukutse — kofku igasuguste inimestega, kes mõnikord on meile õige vastumeelsed, kes ärritavad meid ja keda meie ei või vältida alati, nagu meie tahaksime. Väljas kuuleb kõrv ja näeb film mõnikord, mis on valus hingele; seal oleme asetatud muutmata olukorda, seal oleme ärarippuvad ümbritsevast maailmast, mida meie ei või muuta. Kui sagedasti helisewad tajakesi helinad meie hinge sügavuses: ma tahaks koju! Ja millise õnnetundega waigistame jeda igatjust, milliste tunnetega awame oma korteri ukse, kuidas rõõmsalt hingab rind: kodus!

See on ühenduses meie elamu sügavaima tähendusega, et ta teatavas mõttes wabastab meid. Oma nelja seina wahel oleme meie isandad, seal sirutame end kui omad inimesed. Seal tohime, hoolimata maailmast ja inimestest, teha ja jätta, mis meeldib meile. Meie uksele leiab kohjedes mööda woolaw awalik elu oma piirid, ja mis ootab meid meie ruumides, mis räägib meile seal, on meie maailm, mida loome endile ise oma loomuse ja soowide järele. See on lohutus, et igal inimesel on vähemalt üks pait, kus langewad elukutse ja inimeste köididud, kus ta tohib olla mitte midagi muud, kui oma loomuse inimene.

Sügawal meie meeleolus on kujundada meie korterit kodujelt, wajutada sellele meie pitfatit. Sealjuures pole tegu wäärtasjade ja asjadega iseeneses, waid kooskõlaga inimese ja korteri wahel. Selles tahame uuesti leida meie algelist iseennast, temast peab rääkima meie mõtlemine ja tundmine ja kõik selles peab meiega kofku heljuma ja kõlama kui kooskõlastatud meloodiad. See on meie kodu olemus, et meie temaga kasvame kofku üheks termikuks, temas leiame end uuesti. See on tema tähendus, et meie wõidame temas rahu ja kogumist, temas uuesti tuleme iseenele juure, segamatult wõime lastuda oma hinge algpõhjale. Nii saab korter meile tegelikult jõuallikaks, millest wõime juua uut elujõudu, mis teeb meid tugewaks farmile elule.

Ei lasse eitada end, et teatud heaoluford on väga kasulik mõnuseks ja elurõõmuks; ka wähe- mate wahendite juures wõime elada efiletoodud

mõtete mõistes. Tingimata on soowitaw, et noored abielupaarid enne abielu alustamist hoiaksid kofku nii palju, et vähemalt wõib nuretseada kõige wajalisemat. Wähem wajalist warustuse osa wõib nuretseada alles aastatega. Selles on otse teatud õnnistus. Kõigepealt äratatakse selle läbi terme kofkuhoiumeel, sest tegewaks jaab soow kujundada ja ehtida oma kodu. See ühendab abielurahwast ühisel sihil, seob meid tugewamini üksteise külge, tõstab töörõõmu ja loob ihaldust ehitada kodu. Ta jaab osa elu- ja abieluloojt, millest ifka jälle kiirgab meeldimust ja rõõmu ja weel aastategi järele wiib mälestus meid tagasi selle juure. Rõhutada tuleb, et abikaasad iga ükiku asja wõiwad walida wälja ise oma maitse järele. Nemad teawad, mis on neile wajaline ja milline eie paremini jobib korterisse. Nad wõiwad oodata, mil aeg toob hea wõimaluse, kuni wõib saamutada jeda, mis tõesti teeb rõõmu. Selles suhtes korter ei walmi ialgi täiesti, waid ta kasvab kestwalt. Aga ta mutub ustawaks inimese peegelpildiks ja tema ajalugu on tema elanikkude oma.

Suimjüdamas on sügawalt ankrustatud soow ise oma kodu, ise oma maja järele. Miljonitele ja weel kord miljonitele jääb see soow täitumata; nad peawad weetma oma elu üürifarmutes, korterfastides, milledele sagedasti puudub iga omapära. Maja ja oma ümbruse juures ei wõi üürnik muuta midagi, tema isik midagi teha. Aga tung enesekujundamiseks mõjub liig tugewasti, ja kui ei lähe teisiti, otsib ta korteris oma põllu.

Korterihoolditus on küll kogu perekonna asi, kõigepealt aga siiski perenaise. Tema on ju maja hing, temast suuremalt jaolt oleneb, kas korter ja inimesed sulawad kofku termikuks, kas kodust kiirgawad elujaatawad, tugewandawad jõud. Naistele wõiks öelda õigusega: näita mulle oma korterit ja ma ütlen sulle, kes sa oled.

Erilise tähenduse omab naise loomus üleskaswawate laste juures. Lastetuba on ühtlasi tugewam nooruse kaswataja. Mida laps päew-päewalt näeb oma ümber, jääb sügawalt tema hinge. Nii on ema käes kaswatada oma last heale maitsele, juhtida tema südamesse jõude, mis woolawad hingestatud, isiklikust korterist. Weel wanaduses mõtleb luuletaja „Boncourti losjist“ oma isamaja kodustawaid asju, ja kes ei teaks, kuis Mignoni sügawalt tuntud igatjuslaulu elustawad elamu ja isamaja.

Wõta linnult peja, ja sa wõtad temalt elu; riku rahwal tema elamu, ja sa rikud tema elu.

Nii Pestalozzi sõnad elamu sügava mõtte üle. See on muidugi iga inimese, iga ühiku isiklikum asi, aga ta ulatub oma tähenduses palju kaugemale, sest oma tagajärgedes muutub ta kogu rahva saatuse määrajaks.

B. Hoče.

„Õstte ise omale firõse.“

(Särg.)

„Ma ei tahaks tõepoolest heameelega teile enne tagasi anda,“ ütles daam raha võttes, „kui teie ei ole kordki proovinud. Mida teie soovite juua?“

„Mitte midagi,“ fordan ma veel kord; „ma ei pea teie teguviisi millekski,“ hüüdis ta kärjitud. Nii võttis ta selle, mis temale tagasi anti, tuli välja ja oli warsti koduteel.

„Siin olen ma midagi forda saatnud,“ mõtles kõrtsinaine. „Kui mind kunagi veel jarnane palawus peaks tabama, siis ei pea see enam mitte nii hea külalijega korduma, kui too seal. Kui see oleks olnud üks neid riufuffesid, siis mul ei oleks midagi sellest olnud; aga üks tore wainne mees, nagu Raat, kes klaasi eestujulikult tühjendab ja iga nädal korralikult ära tajub. Aga ma tahan silmas pidada ja temale püüniise panna hiljem wõi warem. Etimejel wõimalusel, kui ma saan teda oma mõju alla wõtta, teen ma jeda. Ta ei pääse sellest; ma luban jeda tema kohta; ta on liig hea selleks, et ma teda lajeks nii kergesti käest; ja jelles wõib ta olla kindel, kui ma teda jälle täiesti olen kätte saanud, et ma teda ka finni pean; jelle eest ma juba seijan hea.“

Sel ajal kui ta mõtiskeles Raadi tulewajest wallutamijest, oli see rutates koju tulnud, oma naise juureks imestujeks, kaua enne harilikuks muutunud aega. Naine seadis kiiresti paja tulele kohwi jaoks ja sel ajal kui ta weel korraldas, hakkas juba wesi keema.

Saan jõi kohwi peaaegu sõna lausumata, tundes midagi ebaharilikku, et Marie ei hanna jelle üle järele pärima, mis on temaga juhtunud wõi kuidas see tuleb, et ta on nii kiiresti koju jõudnud. Kui naine just pidi hakkama sellest juttu tegema, pistis Saan käe taskusse, võttis raha välja ja wiskas jelle tema riippe õeldes: „Ma arwan, ja warsti lähed poodi, Marie!“

„Seda küll, ütles Marie, „ma tahtsin just nüüd välja minna, ja see on väga armas, et ma wõin kohe minna.“ Naine oli warem tähele pannud, et ei ole mitte hea, palgapäewal palju küsitleda. Nii võttis ta raha ja läks magamistuppa, et wõtta jalli ja kübarat. Kui ta seal raha järele waatas, kui palju ta temale oli annud, oli ta imestatud, et leidis neli krooni rohkem kui harilikult olnud.

„Mind humitab, kas ta ka teab, kui palju ta mulle on annud,“ mõtles Marie; aga kartusest, et kui ta küjiks, ta nõuab ülejäägi tagasi, ta läks kiiresti läbi toa, trepist alla ja wäljus majast, iga filmapilk mures olles, ta tuleb ehk temale järele üleliigjete kroonide pärast. Ta ei olnud weel kuigi kaugel, kui kuulis kedagi enda järele jookswat, ja täiesti arwamises, et tema see on, pööris ta end ümber, aga nägi oma juureks rõõmuks ainult üht poisji järele käimat. Nii läks ta oma teed edasi. Ta oli majapidamises väga arukas naine, kes teadis väga hästi, kuidas raha tuleb kõige kasulikumalt tarwitada; kiirelt ostis ta wajalised tarbed, mis perekonnale järgmisel nädalal pidi tarwis minema ja lihas sinna juure weel mõned humiasjad jelle raha eest, mis ta oli suutnud alla tingida. Kui ta täie korniga tagasi tuli, kuulis ta lastelt, et isa just tema järel wälja läinud ja ei ole weel tagasi tulnud, ja nii kartis ema, kas ta ei läinud mitte teda otjima. Kui ta jälle koju tuli, ei rääkinud sellest kumbki ja nii möödus õhtu weidra külmusega, mida joomine tihti mehe ja naise wahel esile kutjus.

Pühapäewa algas Raat oma harjunud wiisil. Somnikul käis jalutamas ja pärast jööri jäi koju ajalehte lugema. Kui õhtul hakkas juba hämaruma, läks ta kodust wälja ja tuli tagasi alles kell künne, nagu teisedki, kes jeda päewa joogikohas mööda jaadawad. Kuna see oli temal alatine koju tuleku aeg, siis ei paistnud jelles midagi erilist silma. Siiski Marie märkas, et ta on eriliselt rahuline ja sõnakehw, ja jellepärast võttis endale kord julguje lahkel toonil küsida, kas ta end terwena tunneb. Kui ta wastas, et ei ole midagi wiga, siis pidas Marie mitte enam kohajeks rohkem usutleda, waid mõtles, et kõige parem on ära oodata ja näha, mis jellest tuleb. Kogu järgmise nädala jooksul ei juhtunud majas midagi uudist. Saanile etalgu oli piinlik õhtuti warem koju tulla kui tawaliselt ja seepärast läks ta esmaspäewa õhtul siniseristi — koosolekule. Mis ta seal nägi ja kuulis, humitas teda nii väga, ja kui järgmine koosolek homme õhtuks ühte teise kohta määrati, siis otjustas ta ka sinna minna; ja jellest, mis kõnelejad rääkisid — wõidust, mis neile endale ja nende perekonnale osaks saanud, leidis ka tema end liigutatud olemat, karstuse töotusele alla kirjutama.

Järgmisel palgapäewal kui õhtukell löödud ja Raat oma nädala palga oli kätte saanud, siis tundis ta, kuidas rõõm tema kogu keha liikmeid waristas. Ta waatles wiie- ja kahetroonilisi omas käes ja sõnas: „On juba mõni armas päew mööda seistjaid, kui ma teid wõisin omaks nimetada; ja kui nüüd mul teid on, siis tahan ma jelle eest hoolitjeda, et teie mulst mitte käest ära ei lähete, ilma et ma teie wastu midagi ei oleks saanud.“ Sa kui ta käe rahaga taskusse pistis wõis teda weel sõnumas

kuulda: „Ma tahan oma kirsiid küll ije osta, jeda ma teen!“

Ta hakkas kodu tulema ja jõudis kohale muidugi warem kui läinud palgapäewal. Marie oli kahetordjelt rõõmus teda nähes. Ta pani temale kohwi lauale ja askeldas erkjalt toas, kuna ta ühtlasi tegi kõik mis juutis, et lapsed oleks waihsjelt. Tal oli mitmel korral keele pääl öelda, kui rahul ta on temaga, sundis aga ennaft tagasi, et kui Zaan raha annab, siis jeda oja mitte andmata ei jätaks, mis ta minewal nädalal rohkem andnud kui harilikult.

Kui ta oma jõoniise peaaegu oli lõpetanud, ütles ta: „Niiid, Marie, ma mõtlen, ja oled nõus kobe minema sisse ostma; see on sinu raha.“ Sääljures ta wiskas midagi tema rüppe.

Marieil oli tundmus, nagu oleks tema süda sees wälja kuffunud, kui ta raha kätte wöttis. „Ah,“ mõtles ta, „ta on niiid küll läinud nädalise ülemäära maha arwanud.“ Raha kätte wöttes paistisid wiiekroonilised talle ühekroonilistena, kuna kahekroonilisi hõberahafid ta ei näinudki, sest need olid paberraha sisse mäsitud. — „Kas see on wõimalik,“ mõtles tema, „ainult faks krooni ja weel mõned sendid.“ Ja imestuse wäljendus näol küsis ta: „Kas ainult nii palju ongi minu jaoks, Zaan?“

„Seda küll, ja ma loodan, et ja kannad hoolt, et ja jeda õieti tarwitad.“

„Ka mina loodan, et ja ei ole midagi pahasti teinud jeda ära teenides,“ ütles Marie ja pisarad tulid tema silmi.

„Ei, minu naine,“ ütles Zaan, kuna tema süda liigutatult wärises, „ma olen liig kaua pahasti talitanud ja müüd tahan tulewikus piinida hästi teha.“

Marie äkki märkas raha õiget wäärtust.

„Aga —“ hüüdis ta.

„Jäta praegu küsimata,“ tähendas Zaan, „wõta oma kübar ja sall ja lähme mõlemad ühes sisse ostma.“

Marie ei laisnud jeda endale faks korda öelda, waid pani end imekiirelt walmis; aga ta imestas kogu aeg ja ei teadnud, mis ta sellest peab järeldama. Ja kuna ta endale kübarat pähe seadis, otjustas waihsjelt oodata kuni Zaan arwab kohase olewat temale seletust anda sellest, mis on juhtunud. Ta küstis weel Deenit ja Hansu teiste laste üle järele waadata ja neid õigel ajal magama panna ja et ka usjed oleks kinni pandud. Selle järele nad läksid wälja.

Teel rääkis Zaan Raat oma naisele lühidalt kõik, ka otstuse, mis ta teinud ja palus teda kõike, mis minewikus olnud, andeks anda ja tulewikus temale abiks olla, et kõik wõiks paraneda. Maria kuulas kõike wärinaga, kuid rõõmja ojawõtuga.

Nende jutt lõppes, kui nad enda sihtkohta jõudsid. Nad astusid lihapoodi, kus lihunik neid kehwa riietuse pärast kaunis kahtlewalt kohtles. Ta näi-

tas neile mitmejuguft liha, alates odawamast ja lõpetades kallimaga.

Olles soovitud liha wälja walinud ja hinda küsinud, küstisid nad jeda ära kaaluda.

„Hästi küll,“ mõtles lihunik, „kui see aga makstud saab.“

„Marie, makja ära,“ ütles Raat, kuna ta nägi lihunikku kahtlase pilguga otja waatawat.

Marie pistis oma sõrmed kulunud kindasje ja wöttis jäält wälja kahekroonilised ja pani ettewaatlikult raiumispakule.

Lihunik waatles tähelepanelikult ja mõtles, et see üsaldamine kulub plaani hulka, teda üle liüia ja et raha loomulikult on waleraha. Ta wöttis sellepärast kiiresti raha ja wiskas wastu lauda, et järele proowida. Aga kui kõla teda rahuldas, et kõik on õige, siis küsis tema hoopis teije hääleaga ja wäga lahkelt:

„Me wõime teile jeda ije ära saata, mis ei ole teil kandmist. Kas muud midagi ei meeldi?“ Sääljures ta nagu tahtis warjata, et tal on siiski weel kahju sellest rahast tagasi anda.

„Ei,“ ütles Raat juba õige tuhsjelt, „muud midagi täna õhtuks.“

„Tänan Teid! Lurbage, kas teie elate N. tänaval number 20?“

„Jah elame,“ wastas Zaan, kuna Marie tagasi antud peenraha oli ära pannud. Selle järele astusid nad wälja. Meil ei pruugi jalgida nende käiku teistes kauplustes. Peab küll mainima, et iga kaupmees imestas ja rõõmustas, et nad on wõinud rohkem minia, kui harilikult ja nad kõik olid eriliselt lahked.

Sel ajal kui nad ühest kauplusest teije käisid, et sisseoste teha, awaldasid lapsed kodus omawahel ka arwanisi.

„Kui haruldane,“ ütles Hans, „et isa ja ema üheskoos poodi läksid.“

„Ja,“ ütles Deeni, „see on tõesti imestuswääriline.“

„Mind huvitab, kas keegi on jurnud ja isale midagi pärandanud.“

Nende jutu lõpetas kõwa floppimine usjele. Deeni läks awama. Seal seisid lihunikujell käes korrw, millesje midagi mahutatud.

„Kas siin elab härra Raat?“ küsis tulija.

„Ei, siin ei ela kedagi, keda-nii kutsutakse!“

„See on küll imelik, „mulle öeldi, et see on see maja. Kas see ei ole mitte number kakskümmend?“

„Wõib-olla, aga niijuguse nimelift siin ei ela.“

„No, kes siin siis elab?“ küsis poisj edasi.

„Isa ja ema ja mina,“ ütles Deeni kogeledes.

„Ja kuidas on ju isa nimi?“

„Nad kutsuwad teda harilikult Zaaniks ja Zaan Raadiks.“

„Sää küll, see on jama,“ ütles poisj, „härra ja Zaan on üks ja seejama. Siin on temale lambaliha.“

(Järgneb.)

Puhas piim — täiuslik toitewahend.

L. S. J. Hargreaves.

Piim on täiuslik toitewahend ja siis on seda asjaolu väga raske teha selgeks juurele hulgale. On muidugi täiesti arusaadav, et piim pole vastumõeldav neile, kes toitute wärtsimiseks ja oma juulae tõditamiseks tarvitavad toitewäärtuseta, kuid erilise komplitseeritud maitsega lihandusi. Kui maitse on rikunud jarnasel teel, on niisugusel isikul raske uskuda kaju toitewahendist, mis ei meelita heilitatud juulage. Teine jagedane ettekääne piima toitewäärtuse vastu tugeneb olukorrale, et piim on wedel. Arst kirjib haigelt: „Mida olete täna jöönud?“ — „Mitte midagi,“ wastab haige. — „Mis, Teie pole jöönud isegi piima?“ — „Siiski, piima ma olen küll jöönud,“ wastab haige. Sarnast kõnet võib kuulda igalpool. Rawitseja on haiget jöötanud piimaga, kuid haige filmis ei maksi see toiduna. Peaaegu näib, et mäs teatawatel juhtudel otjustab toitewahendi toitewäärtuse üle jelle konsistenti järele. Ladujalt kõnelakse kõwadeist toitewahenditeist ja usutakse, et wedelik ei wõi toita organismi.

Aristotelese kuuluse sõna: „Kui rikutakse kõige parem, siis muutub see kõige halvemaks,“ lasjab tarvitada end ka piima kohta; sest kui see on puhas ja wõltsimata, on ta wõrdlemata wäärtusega toitewahend; on ta aga rikunud, muutub ta kõige halvemaks mürgiks. See on üks odawamast ja kajuulikumast toitewahendist, aga ta võib ka muutuda meie kõige äraandlikumaks waenlasteks ja meie laste kõige kardetawaks roimariks.

Mida mõistetakse puhta piima all.

Alles hiljuti mõistis juur mäs wõltsimata piima all jarnast, mis oli weega lahjendamata. Tegelikult aga wõis see kubiseda nakatawast idudeist, tiisikuseist, kurgulõwest, kõhujoetõwest ja poolest tofinast teistest haigustest; kui aga ainult piimakaupmees polnud lihanud sinna wett ega wõtnud sealt koort, siis oli piim puhas. Publikum muutub ikka enam ja enam nõudlikumaks ja hakkab andma endale aru, et piima wõistamine on üks wähemast pahedest, mis jellele wõiwad juhtuda. Nagu juba mainitud, on piim üks inimese täiuslikumaid toitewahendeid; kuid ta on seda ka idudele, mis wõiwad areneda selles väga kiirelt. Mikrooskoobiga leiame nakatawast piimast tiisikuse, kõhujoetõwe, jarlaki, kurgupõletiku, difteriidi, suuhaiguste jne. idusid. Kui piim jõuab tarvitajani, on liipsist arwatawasti möödunud 12

ja wahel ka palju rohkem tundi, ja kui seda jelle aja festel ei hoita wärskena, on idud paljunenud lõpmatu jeni. Tegelikult wõib üks ainjam piima till 24 tundi pärast liipsmiist sijaldada 4 miljoni mikroobi. Need idud jatuwad piima liipsjate ebapuhasste kätte kaudu, mustade piimanõude ja laudas asuwa sõnniku läbi, wõi transpordil tootlejast tarvitajani.

Kuidas saab piima hoida puhtana?

Selle pahe kõrwaldamiseks peab olema hoolikam piima tootlemises ja jellega ümberkäimises ja

Laske neil elada.

wahwama lautade, loomade ajemete ja lehmade eneste puhtuse järele. Lehmi peaks kord kuus waaatama läbi ja iga kuue kuu järele tegema kindlaks, kas nad pole nakatatud tiisikusega. Peale seda peawad liipsmiisel tarvitatawad ämbrid olema väga puhtad ja väga hästi kuwatatud. Igalpool peaks olema keelatud endine lahtine ämber ja asendamata see mustri järele, mis on warustatud kaane ja küljeawausega. Wiimast peab ämbri mittetarwitamisel katma jällegi kinni. Teine tähtis punkt on isiku puhtus, kes liipsjab. Teatawate waheaegade järele peaks arstiline läbiwaatus tegema kindlaks, kas ta on terve. Tema peaks kandma walget käistega põlle ja peakatet; lõpuks peaksid tema käed ja küüned olema piinlikult puhtad. On olemas liipsiajutisi, kus liipsmisesse tarvitatakse aparate, et hoiduda jellest nakatusallikast. Peale seda, kui piim on liipstud, peaks

see kohe viidama piimast kurnamiseks. Transportil tarvitajani peab ta jää abil hoitama värskelt ja nii pea kui võimalik toimetatama edasi.

Peale selle nakkusallika on tuntud asjaolu, et piim mõnikord on võltsitud võõrkehade juurelijamise teel. Harilikult nõuab mäs piima kollase, paksu koorega. Sellele joovile vastutulemises lisatakse piimale mitmesuguseid värvaineid, Hiljuti leiti abinõud jellele kuritahtlikule tegavusele lõpu tegemiseks, ja piim, mis tuleb linna, uuritakse läbi ja peab pakkuma minimaalse kindlustuse. Siiski ei tohi tarvitaja olla sellega rahul. Kui võimalik, peab ta igakord ise katsuma teha kindlaks, kust piim tuleb ja kuidas sellega ümber käiakse. Sel teel võib hoiduda ebaterve piima kahjust, mis üldiselt võib olla väga tõsise loomuline. Tõsius võib piima kadu kanduda edasi lapsele ja kutsuda esile mandli ja näärmetepõletikke, luu- ja liigendihäigusi. Halb piim ei surma alati, kuid ta võib lastest teha vigased ja haiged nende lihtikesteks eluks.

Ärge jooge keetmata piima.

Sellest hoidumiseks on esimeseks ettevaatusabinõuks keetmata piima joomisest loobumine. Sel puhul tahab öelda mõned sõnad piima steriliseerimise üle.

Piima keetmine või steriliseerimine surmab idud ja jeda võib teha järgmiselt: Piima võib keeta harilikus alumiinium keedunõus, mida hoolikalt on loputatud külma veega, või valada see nõusse ja sellega panna teise suuremasse külma veega täidetud nõusse ja jeda kõik lasta keeda vähemalt 20 minutit. Sarnane meetod kahetõrjete hoidjatega on parim. Kõik perenaised peavad väga hoolikalt uurima piima väärtust. Nemad peavad hoolikema puhta, värvimata piima muretsemise eest, et kaitsta oma perekonna tervist ja omal maal töötada hügieeni edusammude eest.

Mitmesugust.

Maavärisemine Lõuna-Ameerikas.

11. ja 12. aprillil tabas Argentiinat ja Tšiilit tugev maavärisemine, mille piirkond ulatas üle tuuesaja tuhande kilomeetrile. Kesk-Andides purskasid mitmed vulkaanid tuld. Välja purjatud tuhk, mida tuul kandis kaugele vulkaanist, pimestas täieliselt taeva. Kõige rohkem kannatas Mendoza provintis. Tuhavihm on hävitanud suure osa niisilõrkusest. Mitmed külad purunesid täielikult.

Tõdenavad Kristuse sõnad: „Sa maavärisemised on siis mõnes paigas.“

Spiritismi laine.

Ühiskondlikult ja majanduslikult jégastel aegadel on alati olnud spiritistlikele liikumistele hea pind. Ei ole imestada, et kogu Kesk-Euroopas, peamiselt aga veel mitte täielisele rahule ja kindlusele jõudnud Donau riikides, spiritistline laine hoogsalt kasvab. Budapestist oli hiljuti teatatud, et seal spiritistlike ringkondade arv alataja kasvab ja selle woolu eest hoidumine on jaanud tänapäev just tähtsamaks apologetiseks ülesandeks evangeelsetes kogudustes. Liikumine tootab luua omapäraseid usuringkondi. Ka Tšehhoslovakkias teatatakse spiritistlike liikumise arenemisest. Kuigi Tšehhi spiritistide arv 300.000 on liialdatud, on nende organisatsioon siiski õige tugev. On olemas spiritistlike lauluseltse, omavahelise ringe ja isegi spiritistlike noorsoo ühing. Radwanis on hiljuti avatud spiritistide kodu.

Misjonitöö edu Jaapanis.

1700 kogudust, 172000 liikmega millistest 300 kog. ise ennast üles peab, on protestantlike misjoni tulemus 70 aasta jooksul. Alga tänapäev on Jaapanis enam mittekristlasti kui siis, kui elanikke 30 miljoni, nüüd on 60 miljoni. Ristiusust puutumata hulkadest on 36.000000 majapidajaid, 2.500000 talurit, 400000 meremeest, 500000 kaevandustöölisi, 500.000 teenijat ja peale selle miloneid teisi. Jaapan on kõige edasijõudnum rahvas Kauges-Idas. Üle 90% lapsi käib koolis. Jaapan tahab kõrgel seisul teistest rahvastest üloleku poolest. Kuigi jää Kristust tunnustajate arvu avalikult on väike, siiski tunnustatakse ristlustu Jaapani usuks ja seisab samol astmel kui schintõism ja buddõism.

*

Kirikute ja riigi lahutamine Hispaanias annab end tunda 66 pealirikule, 20.250 kirikule, 17.186 tabelile ja pühaehitisele, 12.000 preestrile ja mungale ja 53 nunnale. Riik andis väljale fenni iga aasta summa ligi 15.000.000 dollari suuruses, et pidada üles katoliku kirikuid, preestreid ja ehitisi. Katolitsõism oli enam kui viis aastatada riigiusk Hispaanias, ja kuningat nimetati „püha Rooma kiriku vanemaks pojaks.“

*

Ameerika piibliselt on neil päevil andnud väljale apostlite tegude raamatu cheyenne-indiaanlaste keelemurdes Oklahomas ja Montanas. Kes tahab teelt murda, katsetada lüüa Apt. 24 cheyenne keeles: „Na ristxevos emhanezastovkesetovaoha-evohon onitavens-zistovazistohivenoheshaevos Matasoomaho.“

Kewad.

Kewade, kewade — heliseb õues,
 Kewade, kewade — hõistab ta linn.
 Miks siis su süda nii turb ja mures? —
 Miks siis nii rahutult tuffsud su rinn? —

Kasel on tillut'sed lehet'sed küljes,
 Põõsa alt helendab kewadelill.
 Metsa all warjus on lumi weel alles,
 õht süski nii mahe, nii paitaw ja hell.

Waata tord ringi, etš naerata sulle,
 sinifest taewast tuld päitesevall.
 Käes on ju kewad, tööd tergita talle,
 heida kõit hingest, mis rõhuw ja hall.

Noorus on selleks, et õnnelik olla,
 Jumalat teenides elada;
 selleks, et Isanda lipu alla
 teisiigi noori weel koguda.

Kändur.~

Süis...

Kui ju päitene taewa all pitendab kaitu,
 ja taewas nii põhjatu, sinine,
 metsas oksapuult nõrgumas lõhnawat
 waitu —
 süis jõudnud meil kätte on kewade.

Kõitjal puhkewad üle õõ pungad ja aias
 on õunapuul lõhnaw õrn — roosa rüü.
 Dielt õiele hõlsumas mesilind maias,
 ja kewadet siristab karjase suu.

Süis on puhumas tuuled, nii pehmed
 ja hellad,
 ja oksitel õõtsuwail lindude toor;
 süis on õhtud nii sumedad, waitfed ja tenad,
 ning orgudes hõlsumas uduloor.

Unub siis kõit, mis ilal on walmistand
 walu,
 mis tundus, kui kuristif sillata.
 Waldab meid rahu, milles on taewalif ilu,
 ja mida waid igatsen säilita.

Aja Kand.

Kes footvib üleilmsete fündmüste ja olufordade fohta ülewaadet ja üldise tähtsufega küsimustele
 tainet wastust, see telligu tuufiri

„Meie Aeg“

Kuufirja „Meie Aeg“ tellimise hind on:

aastas, postliga Kr. 2.— :: poolas aastas Kr. 1,10. :: Wälismaale, aastas Kr. 2.40.
 Prootwinumbrid maksua. Tellida wõib igast postiasutijest.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ahijuse trükitoda, Pilt tän. 2. 1932. a.

Üksit number 20 senti.